Euſdem reuerendiſſimi p̄ris ⁊c̄. prologi ſancti Hieronymi in librum Judith Expoſitio.

A Pud hebreos ⁊c̄. a Inter agiographa: large ſūpto vocabulo: b Judicat.ſ. Judith .i.lib ei⁹ c Conſcript⁹.ſ.lib Judith. d Hiſtorias.i.libros hiſtoriales. e Cōputaſſe: ad informationē morum. f Poſtulationi vr̄e .ſ. paula ⁊ euſtochiū. Dicitur ꝙ paula fuit mulier romana/nō natiōe ſ; habitatiōe/ hūſ duas filias. Accidit āt ꝙ oēs orietales vocarēt rome ad ꝯciliū: recept⁹ ē epiphani⁹/ vir ſapiens ⁊ religioſus/i domo paule: Et cū epiphani⁹ cōmēdaret hieruſalē ⁊ vicina loca/ob chriſti ⁊ aplo̅rū eius ꝯuerſationē: Paula mota amore terre ſancte/ trāſfretauit cum euſtochio filia ſua/ virgine: alia filia tradita marito: Et edificauit in bethleē cenobium: in quo ipſa cum euſtochio fecit moniales/domino ſeruierūt. Harum petitiōe hieronym⁹ multos libros trāſtulit: int̄ quos fuit liber iſte. g Exactioni: id ē inſtanti petitioni. Nota/poſtulat qui ſimpliciter petit: exigit qui inſtant̄ petit. Uel poſtulat/ qui gratis ſibi aliquid petit: exigit q̄ tanq̄ a debitore petit. Et Hiero⁹.ſe debitorem illarum fatetur in multis locis. h Seposit̄.i.dimiſſis. i Huic/occupationi. k Lucubratiūculā: ſiue lucubrationē: id eſt vni⁹ noctis vigiliā. q.d. breue tp̄us expendi in hoc. l Nō ex verbo verbū: propter vitioſos codices. m Que intelligentia integra: id eſt ſolum ea que integre conſonabant cum chaldeo. n Accipite: o paula et euſtochiū. o Uirtutē talē tri. i. Cor.i.d. Que ſtulta ſunt mundi elegit deus/ vt confundat ſapiētes: ⁊ infirma mūdi elegit de⁹: vt ꝯfūdat fortia: Stulta/ id eſt ignaros humane ſapientie: id eſt piſcatores. Infirma: id eſt mulieres: et in veteri teſtamento ⁊ in nouo: qualis fuit delbora: Judic.iiij.a. Jael: Judith: Heſter: Et alie/ q̄s hieronym⁹ in q̄dā ep̄la ſua ponit in catalogo ſctō̄r. p Inuictum/ ſcilicet holofernē. q Inſuperabilē/ ab hoib⁹.

Incipit prologus ſancti hieronymi in librum Judith.

a A Pud hebreos liber iudith int̄ agiographa legitur: Cuius auctoritas ad roborāda illa que in contentionem ve-
b niunt/minus idonea iudicatur. Chaldeo tamen ſermo-
c d ne cōſcript⁹: inter hiſtorias computatur. Sed quia hūc librum ſynodus nicena in numero ſanctarum ſcriptu-
e rarum legitur cōputaſſe:
f acq̄eui poſtulationi veſtre/
g h immo exactioni: Et ſepoſit̄ occupationibus quibus ve-
i hementer artabar: hūc vnā
k lucubratiūculam dedi: ma-
l gis ſenſum e ſenſu/ q̄ ex verbo verbū transferēs. Multorum codicum varietatem vitioſiſſimam amputaui: ſo-
m la ea que intelligentia integra in verbis chaldeis inuenire potui/ latinis expreſſi.
n Accipite iudith viduam/caſtitatis exemplum: ⁊ triumphali laude perpetuis eam preconijs declarate. Hanc enī non ſolum feminis/ ſed et viris imitabilē dedit: qui caſtitatis eius remunerator/
o virtutem talem tribuit/ vt in-
p uictum omnibus hominib⁹
q vinceret: inſuperabilem ſuperaret.

Explicit Prologus. Incipit liber Judith.

Capitulum I

r A Rphaxat itaq̄ rex medorum/ſubiugauerat multas gentes imperio ſuo:
s et ipſe edificauit ciuitatē potentiſſimam/quam appella-
t uit egbathanis. Ex lapidi-
v bus q̄uadratis ⁊ ſectis fecit
x muros eius/in altitudine cubitorum ſeptuaginta: ⁊ in latitudine cubitorum triginta. Turres vero ei⁹ poſuit in altitudine cubitorum centum. Per quadrum vero earū
y latus vtrunq̄/vicenorū pe-
z dum ſpacio tendebat. Po-
a b ſuitq̄ portas eius in latitudinē turrium: ⁊ gloriabatur
c d q̄uaſi potens in potentia ex-
e ercitus ſui/et in gloria qua-
f drigarum ſuarum. Anno igi-
g tur duodecimo regni ſui/nabuchodonoſor rex aſſyrio-
h rū q̄ regnauit in niniue ciui-
i tate magna/ pugnauit contra arphaxat: ⁊ obtinuit eū i

Reuerēdiſſimi p̄ris/dn̄i Hugonis ⁊c̄. Cardinalis: Poſtilla ſup librū Judith incipit. Expoſitio Ca. I

r A Rphaxat itaq̄ rex medorum. Glo. Quo tempore hiſtoria Judith fuerit/ ignoratur. s Edificauit: id eſt ampliauit. Deiodes enim cōdidit: Ita dicit Glo. t Egbathanis: vel igbathanis. Hec medie p̄uincie metropolis erat: quā deiodes rex medorum condidit: arphaxat ampliauit/ et mauſeolum in ea preclarū cōſtruxit: vbi reges medorum et perſarum ſepeliebant. v Quadratis: id eſt ſtabilib⁹. Ciuitatē pulchritudinem ⁊ fortitudinē hic oſtendit auctor. Fortitudinē/ cum dicit/ lapidibus quadratis: Pulchritudinē/cum dicit/ſectis: q̄ſi diceret: Ciuitatē edificauit pulchram et fortem. x Cubitorum ſeptuaginta: Et ita ſuper muros triginta cubitis eminebāt turres. A y Uicenorū. Aliq̄ libri/ habent nouenorum: Et forte meli⁹: quia latitudo turrium nimia eſſet. Sed dicit ꝙ latitudo turriū excedebat latitudinē muri interius/ nouem pedibus/⁊ exterius nouem: et hoc eſt quod dicit/ vtrūq̄ lat⁹ nouenorum pedum ſpacio tendebat: Uel ſic oſtēditur latitudo turriū: ⁊ ē ſenſus: Utrūq̄ latus interius ſcilicet ⁊ exterius extendebat ſpacio viginti pedum. B z Poſuitq̄: ſcilicet arphaxat: id eſt poni fecit. a Eius: id eſt muri vel ciuitatis. b In latitudine turrium: id eſt tante latitudinis fecit portas/ q̄ta erat latitudo turrium. C c Quaſi potens: id eſt non vere: quia ſolus de⁹ vere potens ē: ſicut ſolus deus bonus: Matth.xix. Marc.x.c. Luc.18.d. b. Et Hiere.ix.g. Non glorietur ſapiens in ſapientia ſua: ⁊ non glorietur fortis in fortitudine ſua: et non glorietur diues in diuitijs ſuis: ſed i hoc glorietur q̄ gloriat̄/ ſcire ⁊ noſſe me. d Potentia exercitus: nō dei: a q̄ ois poteſtas: Roma.xiij.a. e In gloria quadrigarum. Glo. Hi i curribus/et hi in equis ⁊c̄. Ps.19. Sed deus currū pharaonis ⁊ exercitū ei⁹ ꝓiecit i mare: Exo.xv.a. g̃ q̄ gl'iat̄/in dn̄o glorie̅t. i.Cor.i.d. f Suaꝝ. Glo. nō dei. Sūt enī q̄drige dei: d̄ q̄b⁹ Cant.vi. d. Aia mea conturbauit me/ ꝓpt̄ q̄drigas aminadab: q̄ interp̄tat̄ popul⁹ me⁹ ſpōtane⁹. Et.iij.Reg.x. quadrige ſalomonis. g Nabuchodonoſor: id eſt cambyſes/cyri filius: q̄ mortuo cyro/ duodecio āno agebat annū regni ſui: et poſt mortem cyri/octo annis regnauit: et ita in vniuerſo regnauit viginti annis: ſed monarchiam habuit tm̄ octo annis. Hec da tñ ſuper Eſdram/ plures annos regni cambyſe ponit. h In niniue: quā pater ſuus viuens tradiderat ei/⁊ regnū aſſyriorum. i Contra arphaxat. Fortis armatus cuſtodit atriū ſuū: Luc.xi.c. et Matth.xij.c. Circa: id eſt iuxta. Simile Tob.iiij.a. Cum ipſa compleuerit tempus

vite ſue/ſepelias eam circa me.i. iuxta me. a Regnū na
buchodonoſor.i.cambyſis filij cyri: Qui dictus eſt ſecū
dus nabuchodonoſor/eo ꝙ ille templū deſtruxit: iſte edifica/
Moraliter tionem impediuit. b Qui habitabāt in cilicia. Cili/
cia/interp̄tat' cec' vel luct': ⁊ ſig̃t auaroſ. Damaſc'/pot'/vl'
ſacc' ſanguis: et ſig̃t
luxurioſos. Liban'/
cādidatio: ⁊ ſig̃t ſup/
boſ. Ad hos tanq̄ ad
ſuoſ mittit diabol' tur
Mach.1.a. bā ſpirituū malig̃rū:
vt iuuēt euȝ impug̃re
filios iſrl'. Carmel'/
interp̄tat' ſcia circūci/
ſiōis: ⁊ ſig̃t religioſoſ.
Cedar/meror vl' te/
B nebre: ⁊ ſig̃t ſeculares.
Et hos ⁊ illos nititur
diabol' trahere ad ge
hēnā. c Uſq̄ hie
ruſalē: q̄ nōdū tota
repata erat. d Ter
rā ieſſe.i. bethleem.
e Miſit nuncios:
vt eoſ ſibi ſubiugaret.
f Uacuos: ſine ef/
fectu incepti negocij.
g Tūc indig̃tus.
Glo. Malign' hoſtl'
ſupat'/ab incepta ma
licia ñ deſiſtit/ ſ; iterū
intēdit bellū/⁊ totū fu
rorꝫ ſui effūdit tumul
tū. h Ad oēm: ⁊
A omneȝ. i Qr de/
fenderet ſe: id eſt ꝙ
omnes impugnaret.
Dicit tñ ꝙ defende/
ret ſe ꝺ omnib'/quaſi
omēs vellent pugna/
re contra ipſum: quia
ſuperbus ⁊ tumidus
putat cōtra ſe pugna/
re quos videt ſibi nō
obedire: ſicut prelat'
cupidus putat ſibi au
ferri qđ a ſubditis ſibi
videt negari.
Expoſi. Ca. II.
Anno. xiij.
⁊c. k Mē
ſis primi: id
eſt aprilis. l Uer/
bum: id eſt ſentētia.
m Defenderet: id
B eſt impugnaret omēſ.
Ezech.9.b. n Habuit myſteri
um: id eſt ſecretū ſuū
aperuit. o Omnē
terram: tam bonos
q̄ malos. p Ho/
lofernē: qui interp̄tat' infirmās vitulū ſaginatū: vel infirmi/
tas diſſenſiōis. q Regnū occidēt: qđ ē regnū hui' mū
di: qđ occidit/⁊ reges ſuos occidere fec̄ ⁊ facit. Prouer. xiij.
b. Lucerna ipiorū extinguet'. Itē in eodē: Subſtantia feſtina/
ta minuet'. r Precipue. Greg'. Diabol' hos pulſare ne
gligit/q̄s ſe poſſidere iure q̄eto ſentit. s Ulli regno. Dia
bolus nulli parcit. Hiere. vj. f. Crudelis ē/⁊ nulli' miſerebit'.
Glo. qr pſecutionē magnā excitabit antichriſtus in vniuerſo
mūdo: Erit enī talis pſecutio/q̄lis ñ fuit añ: Matth. xxiiij. b.

cāpo mag̃/q̄ appellat' ragau/
circa euphratē ⁊ tigri ⁊ iada/
ſan i cāpo erioch regl' elico/
a rū. Tūc exaltatū ē regnū na
buchodonoſor/⁊ cor ei' ele/
b uatū ē: ⁊ miſit ad oēs q̄ hitā/
bāt i cilicia ⁊ damaſco ⁊ liba
no: ⁊ ad gētes q̄ ſūt i carme/
lo ⁊ cedar/ ⁊ inhabitātes ga/
lileā: i cāpo mag̃ eſdrelon: et
ad oēſ q̄ erāt i ſamaria: ⁊ trāſ
c flumen iordanen/ vſq̄ hie/
d ruſalē: ⁊ oēȝ terrā ieſſe: q̄uſq̄
pueniat' ad mōtes ethiopie.
e Ad hos oēſ miſit nūciōs na
buchodonoſor rex aſſyriorū.
Qui oēſ vno aīo ꝯdixerūt: ⁊
f remiſerūt eoſ vacuoſ: ac ſine
g honore abiecerūt. Tūc idi/
gnat' nabuchodonoſor rex
h ad oēȝ terrā illā: iurauit per
i regnū ⁊ thronū ſuū/ ꝙ defen
deret ſe de oīb' regiōib' his.

Anno. xiij. Ca. II
nabuchodonoſor re
gis/ viceſima ⁊ ſcḋa
k l die mēſis p̄mi/ factū eſt ver
bū i domo nabuchodono/
m ſor regl' aſſyriorū: vt defēde/
ret ſe. Uocauitq̄ oēs maio/
reſ natu: oēſq̄ duceſ ⁊ bella/
n tores ſuos: ⁊ habuit cum eiſ
myſteriū cōſilij ſui: Dixitq̄
o cogitatiōȝ ſuā i eo eē: vt oēȝ
terraȝ ſuo ſubiugaret impio.
Qđ dictū cū placuiſſet omi/
bus/ vocauit nabuchodono
p ſor rex/ holofernē p̄cipē mi/
litie ſue/ et dixit ei: Egredere
q aduerſuȝ oē regnū occidētl':
r ⁊ ꝯ eoſ p̄cipuē q̄ ꝯtēpſert im/
periū meū: Nō pcet ocul' tu
s us vlli reg̃: oēmq̄ vrbē mu/
nitā ſubiugab mihi. Tūc ho
t loferneſ vocauit duceſ ⁊ ma
giſtrat' virtutis aſſyriorū: et
dinumerauit viros in expe/
ditionē/ ſic̄ p̄cepit ei rex/ cē/
tum viginti milia peditū pu/
gnatorū: ⁊ eq̄tes et ſagittari/
oſ/ duodecim milia. Oēmq̄
v expeditionē ſuam fecit p̄ire
in multitudine inumerabili/
x um camelorū: cum his que
exercitib' ſufficerēt copioſe:
boū q̄ȝ armēta/ gregeſq̄ oui/
um: quorū non erat numer':
y Frumentū ex omni ſyria in
tranſitu ſuo parari ꝯſtituit.
z Aurū vo ⁊ argentū de do/
a b mo regis aſſumpſit multum
nimis: Et pfectus eſt ipſe ⁊
oīs exercitus cum q̄drigis ⁊
equitib' ⁊ ſagittarijs: q̄ coo/
c peruerūt faciē terre ſicut lo/
cuſte. Cunq̄ ptrāſiſſet fines
aſſyriorū/ venit ad magnos
montes ange q̄ ſūt a ſiniſtro
cilicie: aſcēditq̄ oīa caſtella
d eorū: ⁊ obtinuit oēȝ munitio/
e nē. Effregit aūt ciuitatē opi/
f natiſſimā melothi: p̄dauitq̄
omnes filios tharſis ⁊ filios
g iſrael qui erāt ꝯtra faciē de/
h i ſerti: ⁊ ad auſtrū tre celeon:
Et trāſiuit euphratē/ ⁊ venit
in meſopotamiā: ⁊ fregit oēſ
ciuitates excelſas q̄ erāt ibi/
a torrente mambre/ vſq̄quo
pueniat' ad mare: ⁊ occupa/
uit termios ei'/ a cilicia vſq̄
ad fineſ iapheth: q̄ ſūt ad au
ſtrū: Abduxitq̄ oēſ filioſ ma
k diā: ac p̄dauit oēȝ locupleta
tionē eorū: oēſq̄ reſiſtētes ſi/
bi occidit i ore gladij. Et p'
hec deſcēdit in cāpos dama
l ſci i dieb' meſſis: ⁊ ſuccendit

et Apoc'. xij. t Duces: id eſt hypocritas. Uñ Glo. ple/
roſq̄ q̄ firmitatē fidei/⁊ ꝟtutū excellētiā videt' hr̄e. v Om
nēq̄ expeditionē.i. maiorē ptē exercit'.i. illos qui ꝯduce/
bāt victualia/ fec̄ p̄cedere exercitū. Uel/ oēȝ: qr ꝯſuetudo ē ꝙ
p̄cedat exercit'/⁊ dux ſeq̄t': vt ꝯgreget oēs: ⁊ ipſe ſecut' ē cuȝ
paucl'. x Camelo/
rū: q̄ portabāt victua
lia. y Frumētū ex
oī ſyria: h̄ ē pdicatio
ſuperba. z Aurū
⁊c. ſapia ⁊ eloquen/
tia ſeculi ad depmen/
dū paupes. a Re
gis: nabuchodono/
ſor. b Multū ni/
mis: qr multa ſapiē/
tia mūdi pl' nocet q̄ȝ
pſit. Ro. xij. a. Non
pl' ſape q̄ȝ opꝫt ſape/
ſ; ſape ad ſobrietateȝ.
c Locuſte: per q̄s
itelligūt' adulatores:
q̄b' hodie tota terra
opta eſt. Locuſta enī C
i eſtate canit/i hyeme
ſilet: Sic adulator in
pſperl' blādit': in ad/
uerſis tacet vel detra
hit. Job. xxxix. c.
Nūq̄d ſuſcitab eū q̄ſi
locuſta? d Obtinu
it. Abacuk. j. c. Ipſe
de regib' triūphabit:
et tyrāni ridiculū eiuſ
erūt: ipſe ſup oēȝ mu/
nitionē ridebit: cōpor
tabit aggerē: ⁊ capiet
eā. Ideo mirat' āgeli
quō q̄s euadit: Uñ di
cūt Eſa. lxiij. a. Quis
ē iſte q̄ venit ꝺ edom/
tinctl' veſtib' ꝺ boſra?
qđ interp̄tat' munita.
e Opinatiſſimā:
Uel/ opimatiſſimā. f B
Melothi: qđ interp̄
tat'/adipletiōes mee:
et ſig̃t illoſ q̄ ſequētes
pp̄ria ꝯſilia/ volūta/
tē diaboli iplēt: Horū
ciuitateſ diabol' effri/
git. g Cōtra faciē
deſti. Filij iſrl' cōtra
facieȝ deſti/ ſunt illi q̄
faciūt bona ad oculos
mūdi/ non ad oculos
dei: Et h̄ h Ad au/
ſtrū: id eſt ad fauorē
hoim. De quibus ꝺr
Matth. vj. a. Amen
dico vobis/ qr rece/
perūt mercedē ſuā. i Celeon: vel/ deleon/ interp̄tat' vin/
dicās dolorē: ⁊ ſig̃t illos q̄ volūt videri boni/ ⁊ tñ volūt vin/
dicare pprias iiurias. Cōtra q̄s Ecci. xxviij. a. Qui vidicari
vult/a dño iueniet vidictā: Hō hoi ſuat irā: ⁊ a deo q̄rit me
delā? k Predauit oēȝ lo. Glo. Scie hūilitatē auferēs: ⁊
cetera q̄b' deo ſuire debuerꝫ: ⁊ i vſū ſuitij ſui ꝯuertēs: reſi/
ſtentes/ occidit morte corpali: qr q̄s flectere ad ꝯſenſū neq̄t/
corpalit' occidit. l Succēdit/ flāma iuidie. Sap. ij. d. In/
uidia diaboli mors intrauit in orbē terrarū.

a Omnia ſata. De qbus Matth. xiij. a. Exijt q ſemiat ſeminare ſemen ſuũ. b Inhabitãtes terrã. De quibus Apocl. viij. d. Ve ve ve ſup ĩhabitãteſ terrã &c. Ter dic ve: qꝛ ẽ ve culpe: ve pene ſiue miſerie hꝰ vite: ⁊ ve mortꝪ. VꝪ alit Eſt ve culpe: ve mortꝪ: ve pene eterne. Eſa. xxvj. c. Juſticiã ñ fecimꝰ ĩ terra: iõ nõ ceciderũt habitatores terre.

Expoſi. Ca. III.

Tunc miſerũt &c. Glo. Potẽtes ſeculi ⁊ voluptatũ amatores/ q in ſpe mundi ſtudent ſibi recõcilia/re holofernẽ: vt mor/tis piculũ ⁊ volupta/tis detrimẽtũ euade/re poſſint. De quibꝰ: Qui vult amicus hꝰ ſeculi eſſe/ inimicꝰ dei ↄſtituit: Jacob. iiij. b. Jn his eñi ſollicitudo huiꝰ ſeculi ⁊ fallacia diuitiaꝝ ſuffocat vbũ/ ⁊ fructũ nõ facit: Mat. xiij. c. d Meſopotamie: hoc eſt eleuatiõis. e Syria/ ſublimiſ. f Sobal/ vana. g Libye: veniẽtes vꝪ intrãtes. h Cilicie: cecus vꝪ vomitꝰ eius vel luctꝰ. i Meliꝰ ẽ eñi: nobis. k Viuẽtes: in delitijſ mũdi: dicũt mali. j. Timoth. v. a. Vidua q in delitijs ẽ viuẽs mortua ẽ. l Nabuchodonoſoꝛ: diabolo. m Regi magno: pncipi tenebraꝝ harũ: Eph. vj. b. n Sint oĩa &c. id ẽ vtere vt placet. o Et filij nr̃i. Glo. Natales vꝪ imitatores vel opera. p Veni nobis. Glo. nõ repugnãtibꝰ: q rui pacifici. q Ad bellũ. Glo. ↄtra ſanctos. r Cum coronis. Eſa. xxviij. a. Ve corone ſuperbie/ ebrijs ephraim/ flori decidẽti. s Et tibijs. Ve vob q rideſ &c. Luc. vj. d. Prouer. xiiij. b. Riſus dolore &c. t Jſta: vel iſtud.

Expo. Ca. IIII.

Tunc audientes hec filij iſrꝪ: hec q. ſ. faciebat holoferneſ alijs. x Jn terra iuda: Hoc dicit ad differẽtiam illoꝝ qui diſpſi erãt in captiui/

A

B

C

B

a õmnia ſata: omneſq arbores ac vineas fecit icidi: Et cecidit timoꝛ illiꝰ ſuper om/

b nes inhabitantes terram.

c Tunc miſe/ Ca. III

rũt legatoſ ſuoſ vniuerſaruz vrbium ac prouinciarũ reges ac princi

d peſ/ ſyrie ſcilicet ⁊ meſopota

e f mie ⁊ ſyrie ſobãl ⁊ libye atq

g cilicie: Qui veniẽtes ad holofernem/ dixerunt: Deſinat indignatio tua circa nos.

i k Melius eſt enim vt viuen/

l tes ſeruiamus nabuchodo/

m noſoꝛ regi magno / ⁊ ſubditi ſimus tibi/ q morienteſ cum interitu noſtro/ ipſi ſeruitutiſ nr̃e dãna patiamur. Omis ciuitas noſtra/ omniſq poſſeſſio/ omnes montes ⁊ colles ⁊ campi ⁊ armẽta boum gregeſq ouium ⁊ caprarum equorumq ⁊ cameloruz: et vniuerſe facultates nr̃e atq familie/ ĩ conſpectu tuo ſũt:

n ſint õmia ſub lege tua: Nos

o etiam ⁊ filij nõſtri ſerui tui

p ſumus. Veni nobis pacificus dominus: ⁊ vtere ſeruitio noſtro ſicut placuerit tibi. Tũc deſcẽdit holoferneſ de mõtibꝰ cũ equitibꝰ/ in virtute magna: ⁊ obtinuit omnẽ ciuitatẽ munitã ⁊ oẽz ĩhabitantem terram. De vniuerſis autem vrbibus aſſumpſit ſibi auxiliarios/ viros for/

q tes ⁊ electos ad bellum. Tãtuſq metus prouincijs illis incubuit: vt vniuerſarũ vrbium habitatores / pꝛicipes et honorati/ ſimul cuz populis exirent in obuiam veniẽ/

r ti: excipiẽtes eũ cum coroniſ ⁊ lampadibꝰ: ducentes cho/

s ros in tympanis et tibijs et

t organis. Nec iſtã tñ facientes/ ferocitatem eius pectoris mitigare potuerunt. Naz et ciuitates eoruz deſtruxit: et lucos eorum excidit. Pre

tates. y A facie. i. inſtãtia. z Tremoꝛ/ corpis. a Horroꝛ/ animi. b Senſus / ſpũales. c Hieruſalẽ &c. eccleſie q tẽplũ dei ẽ. j. CorꝪ. iij. d. d Jn oẽz ſamariã. Glo. i. oẽs eos q cuſtodire debẽt: Samaria eni cuſtoſ interptaf. e Per circũitũ. Glo. ne alicubi ſit aditꝰ boſtꝪ. Sic ꝫ

ceperat enim illi nabuchodonoſoꝛ rex/ vt omneſ deos terre exterminaret: videlicet vt ipſe ſolus diceref deꝰ/ ab his nationibꝰ que potuiſſẽt holofernis potẽtia ſubiugari. Pertranſiens autem ſyriam ſobal/ ⁊ omnẽ appamiam/ omnẽq meſopotamiaz: venit ad idumeos ĩ terra gabaa ⁊ ſeptopoli: accepitq ciuitates eoꝝ: ⁊ ſedit ibi p triginta dies: ĩ quibꝰ diebꝰ aduinari precepit vniuerſum exercitum virtutis ſue.

v Tunc aũ/ Ca. IIII.

dientes hec filij iſrael qui habitabant in

x terra iuda: timuerunt valde

y z a facie eius. Tremoꝛ etiam ⁊

a b horroꝛ iuaſit ſenſus eorum:

c ne hoc faceret hieruſalem et templo dñi/ qd fecerat ceterꝪ ciuitatibus ⁊ templis earũ.

d Et miſerunt in õmnez ſama

e riam per circũituz: vſq hie/ richo: ⁊ preoccupauerũt om

f g nes vertices montiũ: Et mu/

h ris circũdederũt vicos ſuoſ:

i et congregauerũt frumenta ĩ preparationẽ pugne. Sacer

k dos etiam eliachim ſcripſit ad vniuerſos qui erant contra eſdrelon/ que ẽ ↄtra faci/

l m em campi magni iuxta dothaim / ⁊ vniuerſos p quos vie tranſitus eſſe poterat: vt obtinerent aſcenſus montium / p quos via eſſe poterat ad hieruſalẽ: ⁊ illic cuſtodirẽt vbi anguſtũ iter eẽ pote/

n rat inf mõteſ. Et fecerũt filij iſrael/ ſm q conſtituerat eis ſacerdos dñi/ eliachim. Et clamauit omis populus ad

o dominũ inſtãntia magna: et humiliauerunt animas ſuaſ in ieiunijs ⁊ orationibꝰ/ ipi ⁊ mulieres eorum. Et induerunt ſe ſacerdotes cilicijs: ⁊

p infanteſ pſtrauerũt ↄtra faciẽ

q tẽpli dñi: ⁊ altare dñi operuerũt

qlibet ciuitatẽ cordis ſui ĩ circũitu cuſtodibus. ſ. ſtutibꝰ munire: ne alicubi pateat aditus hoſti. ſ. diabolo: vꝪ vitijs capitalibus. Vñ. j. eodẽ dꝛ q ſacerdos dñi circũiuit oẽz iſrꝪ. Jtẽ: Nu. iij. legit q leuite circa tabnaculũ ĩ circũitu excubabãt. Et Matth. iiij. d. dꝛ: Circũibat ieſus totã galileã docẽſ &c. Pſ. Circũiui ⁊ imolaui in tab. Et alibi: Et circũibũt ciuitatẽ. Prouerb. iiij. d. Oi cuſtodia ſua coꝛ tuũ. Quid enim pdeſt ex vna pte caſtrũ cuſtodire: et ex alia pte relinqre ĩmunitũ: Sic qui ab vno vitio ſe cuſtodit/ ⁊ alijs ſuccũbit. f Vertices. i. difficiles aſcẽſus vel acceſſus. Glo. i. robuſtos viros/ ⁊ ſtudio ſtutũ excelſos. g MurꝪ. Glo. fidei ſtutũ. Jtẽ Glo. q alios cuſtodiunt. h Vicoſ ſuoſ: villas. ſ. nõ munitas. Glo. i. greges ſibi cõmiſſos. Prouerb. xxvij. d. Diligent agſce vultuz pecorꝪ tui: tuoſq greges ↄſidera. i Frumenta. Glo. ſciam ſcpturarũ vnde fideles viuunt. Job. xxxvij. b. Frumẽtum deſiderat nubes. i. viros ſpirituales. k Scripſit. Glo. ſcriptura cõmonuit. l Cãpi magni. ſ. ragau: vbi arphaxat victus ẽ a cãbyſe. ſ. j. c. m Dothaim/ vallis eſt vꝪ ciuitas. iiij. Reg. vj. c. n Fecerũt/ admonitũ. o Jnſtantia. Multũ eni valet deꝑcatio iuſti aſſidua: Jacob. vltꝪ. d. q Et altare. Glo. ſeipſos qui hoſtiã immolant deo. Roma. xij. a. Obſecro vos &c. p Jnfantes: accuſatiui caſus ẽ: vt dñs moueref pietate ſup infantium afflictione.

Pſ. 26.

Pſ. 58.

A

B

C

Simile Jone.iij.c. vbi legit ꝙ rex niniue hoĩes ⁊ iumẽta ie/iunare fecit. a Cilicio. Glo. compũctiõe penitentie. b Clamauerũt. Glo. Corde/ore/ et ope. c Ad dñm deũ: q ſolus ſaluare poteſt. d Unanimiter. Glo. Qd charitatiſ vnanimitate petit/ cito impetrat. Matth. xviij. c. Si duo ex vobis conſen/ſerint ſuper terram d omni re quãcũꝙ pe/tierint/ fiet illis. e Eliachi ſacerdos ⁊c. Hoc videtur fal/ſum: quia in Neemia xij. a. vbi numerãt ſũ/mi ſacerdotes/ a ioſe/dech vſꝙ ad iaddum nõ ponitur eliachim. Sic eñi dicit ibi: Jo/ſue genuit ioachim: ⁊ ioachim genuit elia/ſiph: eliaſiph genuit ioiada: ioiada genuit ionatham: ionatham genuit iaddũ qui oc/currit alexãdro: vt di/cit Joſephus. Sol. Credo ꝙ ioachim fi/lius ieſu ipſe eſt elia/chim: Erat eñi bino/mius: vt volunt hiſto/rie. f Memoreſ eſtote. Glo. Per ex/empla ſctõꝝ corrobo/rat. Unde Job. x. c. Inſtauras teſtes tu/os ↄtra me. Et Pau/lus ad Heb. xj. f. fi/dei veritatem laudãſ/patrum copioſa indu/cit exempla: qui per fi/dez vicerũt reg: opati ſunt iuſticiaz ⁊c. g Precib' ſctis. Nõ dic̃ ħ qñ filij iſrael ar/mis pugnauerũt con/tra amalech: ſed quia magis confiſi ſunt in precibus moyſi ꝙ in armis ſuis. Amalech interpretat lingens ſan/guinẽ: ⁊ ſignificat dia/bolũ: qui vincit in ex/tenſione brachiorum moyſi: Que in trib' ↄſiſtit. ſ. i bonoꝝ ope/ruz eleuatione/ per re/ctam intẽtionẽ: in ami/corum ⁊ inimicoꝝ am/plexione/ per charita/tem: in carniſ proprie crucifixione/ per ieiu/nium ⁊ vigilẽ oratio/nem. Matth. xvij. c. Hoc genus non eijci/tur niſi per orationẽ ⁊ ieiuniũ. h Deiecit: Exo. xvij. d. i Si perſeuerauerit ⁊c. Qui perſeuerauerit vſꝙ in fi/nem/ hic ſaluus erit: Matth. x. c. k Permanebant: in oratione. l In conſpectu domini/ bene placentes. m Holocauſta. Gal. v. d. Carnem ſuam cum vitijs ⁊ cõ/cupiſcentijs crucifixerunt. n Ex toto corde. Pſ. Cor contritum ⁊ humiliatũ ⁊c. o Omneſ. Glo. vna/nimes in oratione. Pſ. 50.

B
Exo. 17. d.

A

a
b cilicio: Et clamauerũt ad do/
c
d minũ deũ iſrl' vnanimit: ne
darent in pdã infanteſ eoꝝ:
et vxores eoꝝ in diuiſionẽ: ⁊
ciuitates eoꝝ in exterminiũ: et
ſctã eoꝝ i pollutionez: ⁊ fie/
rẽt i opprobriũ gẽtib': Tũc
e eliachim ſacerdos dñi mag/
nus circũiuit oẽz iſrl'/ allocu
tuſꝙ ẽ eos dicens: Scitote
qm̃ exaudiet dñſ pces vraſ/
ſi manẽtes pmãſerit' in ieiu/
nijs ⁊ oronib' i ↄſpectu dñi.
f Memores eſtote moyſi ſui
dñi: q amalech ↄfidẽtẽ i vir/
te ſua/ ⁊ i potẽtia ſua/ ⁊ i exer
citu ſuo/ ⁊ i clypeis ſuis/ ⁊ in
currib' ſuis/ ⁊ i eqtib' ſuis/ nõ
g ferro pugnãdo/ ſ; pcib' ſctis
h orãdo deiecit. Sic erũt vni/
i uerſi hoſtes iſrl': ſi pſeueraue
rit' i hoc ope qd cepiſt'. Ad
hãc igit exhortationẽ ei' dep
k
l cãtes dñz pmanebãt i ↄſpe/
ctu dñi: ita vt etiã hi q offere
m bãt dño holocauſta/ pcincti ci
licijs offerrẽt ſacrificia dño:
et erat cinis ſupra capita eo/
n
o rũ: Et ex toto corde ſuo oẽs
orabãt deũ/ vt viſitaret po/
pulũ ſuũ iſrl'. Ca. V.

Nunciatũq ẽ holo/
ferni pncipi militie
aſſyrioꝝ ꝙ filij iſrl'
prepararẽt ſe ad reſiſtendũ:
ac montium itinera conclu/
ſiſſent: ⁊ furore nimio exarſit
p in iracundia magna: Uoca/
q uitꝙ omnes pncipes moab
et duces amon/ ⁊ dixit eis:
r Dicite mihi quis ſit popul'
iſte qui mõtana obſidet/ aut
que ⁊ quales ⁊ quãte ſint ciui/
tates eorum/ que etiã ſit vir/
tus eorum: aut que ſit multi/
tudo eorum/ vel quis rex mi/
litie illorum: quare pre om/
s nibus qui habitant in oriẽte
iſti contempſerũt noſ: ⁊ non
exierunt in obuiaz nobis: vt
ſuſciperent nos cum pace.
Tunc achior dux omniũ fi/
lioꝝ amon rñdẽs ait: Si
digneris audire dñe mi/ dicã
veritatẽ in ↄſpectu tuo d po
pulo iſto q in mõtanis habi/
tat: ⁊ nõ egredietur vbũ falſuz
ex ore meo. Populuſ iſte ex
t pgẽnie chaldeoꝝ eſt. Hic
v
x primũ in meſopotamia ha
y bitauit: qm̃ noluerũt ſeq deo
os patrũ ſuoꝝ qui erãt i ter/
ra chaldeorum. Deſerentes
itaꝙ cerimonias patrũ ſuo/
z rum/ que i multitudine deo/
rum erant: vnum deum celi
coluerunt: qui ⁊ precepit eiſ
vt exirent inde ⁊ habitarent
a in charram. Cunꝙ operuiſ/
b
c ſet omnem terram fames/ de
ſcenderunt in egyptũ: illicꝙ
d p quadrigẽtoſ ãnos ſic mul
tiplicati ſunt: vt dinumerari
eorum non poſſet exercitus.
Cũꝙ grauaſſet eos rex egy/
pti/ atꝙ in edificationib' vr/
e bium ſuarum in luto ⁊ latere
ſubiugaſſet eos: clamauerũt
f ad deum ſuũ: ⁊ percuſſit to/
tam terrã egypti plagis va/
g rijs. Cũꝙ eieciſſent eos a ſe
egyptij/ ⁊ ceſſaſſet plaga ab
eis/ ⁊ iterum vellent eos ca/
h pere ⁊ ad ſuũ ſeruitium reuo
care: fugientib' his/ deus ce/
li mare aperuit/ ita vt hicin/
de aque quaſi mur' ſolida/
i rentur: et iſti pede ſicco fun/
dum maris perambulando
tranſirent. In quo loco duz
inumerabilis exercitus egy/
ptioꝝ eos pſequeret: ita aqs
coopertus eſt/ vt nõ remane
ret vel vnus qui factũ poſte/
ris nunciaret. Egreſſus etiã
k mare rubꝝ/ deſerta ſina mõt'

Expoſitio Ca. V.

p Uocauitꝙ. Holofernes vocat: q moab et am/mon: id eſt cupidi/tas/ ſuperbiam ⁊ lu/xuriam. He eñi mu/lieres que portãt ter/tiã: vt legitur Zach. v. d. r Quis ſit populus iſte. Nõ querit qꝛ ignoret quiſ ſit populus iſrael: ſed ex ſuperbia ⁊ ex indi/gnatione/ quaſi eoſ vi/lipendẽs in oratione. s Habitãt i oriẽ/te/ qui in chriſto per fidem ⁊ imitationem habitant. Zach. vj. d Ecce vir/ oriẽs nomẽ eius. t Ex pge/nie chaldeorũ: qꝛ abraã pr eoꝝ d chal/dea venit: Geñ. xij. a. v Hic primũ: p' ꝙ. ſ. exiuit de chal/dea. x Hitauit/ tã/ꝙ in ſuo pncipio. ſ. in abraã. y Deos. i. ignẽ quẽ colebãt chal/dei. z In multi/tudine. Glo. Mali ſũt i multitudine: bo/ni i paucitate: Et ẽ ſũ/ptũ d Eccleſiaſte. ij. a In charrã: Geñ. xij. b Fames: Geñ. xij. c. c De/ſcenderũt/ i abraã: q deſcẽdit illuc Geñ. xij. Glo. In hieruſalẽ aſcendit: in egyptum deſcendit. d Per qdrigẽtos ãnos. Hoc idez legit Geñ. xv. c. S; anni compu/tant a pmiſſione fa/cta abrae de iſaac na/ſcituro/ ſm Iſidorũ. ſed ſm Aug'. a natiui/tate iſaac. Aug'. enim a natiuitate iſaac vſꝙ ad annuz egreſſionis computat qdringen/toſ qnꝙ ãnoſ: S; mo/re ſuo ſcriptura tacet qnꝙ: quia non curat minutias. e In lu/to et latere. Exo. j. b. et. c. In luto luxu/rie et latere auaricie ſubiugat ſibi diabol' multos. f Percuſſit/ i vltiõez eoꝝ. g Eieciſſet eoſ: Exo. xij. c. h Reuocare: Exo. xiiij. i Et iſti. ſ. filij iſrl'. k Deſerta ſina. Nota poſt tranſitũ maris pmo oc/currit deſertũ ſin: vt dicit Exo. xvj. a. Deinde deſertũ ſina: vt patet Exo. eodẽ: qd ẽ int helim ⁊ ſinai. Utrũꝙ deſertũ. ſ.

J. 11. b.
Geñ. 11. d.
B
Geñ. 47. a.
Exo. 1. c.
Exo. 14. g.

fur et ſina: h noīe ſina accipit. a ¶ Fontes amari .ſ. aque
marath: Exo.xv.d. b ¶ Obdulcati: ꝑ lignū appoſitum:
Exo.xv.d. c ¶ Annonā .i. manna: Exo.xvj.d. d ¶ Si/
ne arcu ⁊ ſagitta. Hec dic: quia plus ꝯfidebant ī deo ꝙ̄ in
armis: tñ aliqñ pugnabāt. e ¶ Dati ſunt. Glo. a deo ſuo.
f ¶ In pdā. Glo. i. ca/
ptiuitatē. g ¶ In gla
C
diū .i. occiſionē. h
Exo.15.d. ¶ In opprobrium/
nationibꝰ. i ¶ Quo
Exo.16.d. tienſcūqꝫ ⁊c. Glo.
quia non ex toto abie
cit: ſed correxit. k
¶ Reſiſtēdi: inimicꝭ.
l ¶ Chananeū re/
gem: Joſue.x. m
¶ In eſebon: Nu/
meri.xxi.f. n ¶ Et
vſqꝫdū ⁊c. i. ꝙ̄diu
nō peccauerūt fuerūt
in pace. o ¶ A via:
id ē a preceptis. p
¶ Ambularēt .i. pſi/
cerent. q ¶ Exter/
minati: a terra ſua.
r ¶ Captiui abdu/
cti: ſub nabuchodo/
noſor .iiij. Regꝭ. xxv.
s ¶ Nō ſuā .ſ. in ba/
bylonem. t ¶ Nup
autē .ſ. tertio anno cy
ri patris iſtius nabu/
chodonoſor .j. Eſdre
j. v ¶ Reuerſi: per
penitētiā. x ¶ San
cta eorū: Vel ſctā
ſanctorum. y ¶ Dei
eorum: Et ſi ſic: z
¶ Aſcendamꝰ ad il/
los: id ē ꝯ illos. a
¶ Tradens tradet.
Hec gemiatio ſignū
eſt certitudinis. b
¶ Magnates ho/
lofernis. Iſti ſūt di
B uites huiꝰ mūdi: q nō
libenter audiūt verita
tem. Vñ Glo. Rab.
Qui faſtu mūdi ſup/
biunt/ pconia veritatꝭ
audire nō pñt: et pdi/
catoribꝰ cū ceteris fi/
delibꝰ mortē minant.
c ¶ Ut g agnoſcat.
Magnates holofer/
nis audiꝭ verbiſ achi
or/ ſepāt eū a ſe/ ⁊ aſ/
ſociāt filijs iſrael/ mi/
nātes eiſ parit mortē:
Sic faciunt pncipes
hereticorꝝ: qs a ſe ſe/
parāt/ pire putāt. Et
J.13.d. h innuit Rab. ī Glo.
Joh. ix. f. Tu diſci/
pulus eiꝰ ſis: nos aūt
moyſi diſcipuli ſumꝰ.
d ¶ Deus terre: nō
celi. ¶ Expo. Ca. VI
e F Actū ē aūt
cū ceſſaſſet

occurrerunt/ in quibꝰ nunqꝫ
homo habitare potuit/ vl' fi/
a lius hoīs requieuit. Illic fon/
b tes amari obdulcati ſunt eiſ
ad bibēdū: ⁊ p ānos qdragi/
c ta ānonā d' celo ꝯſecuti ſūt.
d Ubicūqꝫ igreſſi ſūt/ ſine ar/
cu ⁊ ſagitta/ ⁊ abſqꝫ ſcuto et
gladio: deꝰ eorꝝ pugnauit p
eis/ ⁊ vicit: Et ñ fuit q inſul/
taret pplo iſti: niſi qñ receſſit
a cultu dñi dei ſui. Quotieſ/
cūqꝫ āt pter ipm deū ſuū al/
e f teꝝ coluerūt/ dāti ſūt ī pdāz
g h et ī gladium ⁊ in opprobriū.
i Quotieſcūqꝫ aūt penituerāt
ſe receſſiſſe a cultura dei ſui/
k dedit eis deꝰ celi vtutē reſi/
l ſtendi. Deniqꝫ chananeū re
gē ⁊ iebuſeū ⁊ phereceum ⁊
etheū et eueū ⁊ amorreū: et
m oēs potētes in eſebon pſtra
uerūt: ⁊ terras eorꝝ ⁊ ciuita/
tes eorum ipſi poſſederūt: et
n vſqꝫdūm nō peccarēt ī con/
ſpectu dei ſui/ erāt cum illis
bona. Deꝰ eni illorꝝ odit ini/
qtatē. Nā ⁊ añ hos ānos cū
o receſſiſſent a via quā dede/
p rat illiſ deꝰ vt ābularēt in ea/
q extermiati ſūt plijs a multis
r natiōibꝰ: ⁊ plurimi eorꝝ capti
s ui abducti ſūt ī terrā nōn ſu/
t v am. Nup aūt reuerſi ad dñz
deū ſuū ex diſpſiōe q diſper/
ſi fuerāt/ adunati ſūt ⁊ aſcē/
derūt mōtana hec oīa: ⁊ ite/
rū poſſidēt hieruſalē/ vbi ſūt
x ſanctā eorꝝ. Nunc g mi dñe
pqre ſi ē aliq iniqtas eorꝝ in
y z ꝯſpectu dei eorꝝ/ aſcēdamuſ
a ad illos: qm tradens tradet
illos deꝰ eorꝝ tibi: ⁊ ſubiuga/
ti erūt ſub iugo potētie tue.
Si aūt nō ē offenſio populi
huiꝰ corā deo ſuo/ nō poteri/
mus reſiſtere illis: qm deꝰ eo
rū defendet illos: ⁊ erimus ī
opprobrium vniuerſe terre.
Et factū eſt cū ceſſaſſet loq
achior vba hec/ irati ſūt oēs
b magnates holoferniſ/ ⁊ cogi
tabāt interficere eū/ dicenteſ

ad alterutrū: Quiſ ē iſte qui
filios iſrl' poſſe dicat reſiſte/
re regi nabuchodonoſor et
exercitibꝰ eiꝰ: hoies iermes ⁊
ſine vtute: ⁊ ſine pitia artis
c pugne: Ut g agnoſcat achior
qm fallit nos/ aſcēdamus in
mōtana: ⁊ cū capti fuerit po/
tentes eorꝝ/ tūc cū eiſdē gla/
dio tranſuerberabit: vt ſciat
oīs gēs/ qm nabuchodono/
d ſor deꝰ terre ē: ⁊ pter ipm ali
us nō eſt. ¶ Ca. VI.
e F Actū ē aūt cū ceſ/
ſaſſet loq/ indigna/
tus holofernes vehemēt/ di/
xit ad achior: Qm pphaſti
nob/ dicēſ qꝫ gens iſrl' defen/
dat a deo ſuo: vt oñdā tibi
qꝛ non eſt deꝰ niſi nabucho/
donoſor: cū pcuſſerimꝰ eos
f oēs ſicut hoiē vnū/ tūc ⁊ ip
ſe cū illis aſſyriorꝝ gladio in/
teribiſ: ⁊ oīs iſrl' tecū pditione
diſperiet: ⁊ pbabis qm na/
buchodonoſor dñs ſit vni/
g uerſe terre. Tuncqꝫ gladius
militie mee tranſiet per late/
ra tua/ ⁊ cōfixus cades inter
h vulneratos iſrael: ⁊ nōn re/
ſpirabit vltra donec extmi/
neris cum illis. Porro au/
tem ſi pphetiā tuam veram
exiſtimaſ/ nō ꝯcidat vultꝰ tu/
us: ⁊ pallor qui faciem tuā
i obtinuit/ abſcēdat a te: ſi ver
ba mea hec putas ipleri non
poſſe. Ut autem noueris qꝛ
ſimul cū illis hec experieris:
ecce ex hac hora illorum po/
pulo ſociaberiſ: vt dum dig/
k nas mei gladij penas excē/
perint/ ipe ſimul vltioni ſub/
iaceaſ. Tunc holofernes p/
cepit ſeruis ſuis vt compre/
l henderent achior ⁊ ducerēt
m eum in bethuliā/ ⁊ traderēt
n eum in manus filiorum iſra/
el. Et accipientes eum ſer/
ui holofernis/ profecti ſunt
o per campeſtria. Sed cū ap/
propiquaſſent ad montana/
p exierunt ꝯ eos fūdibularij.

loq/ idigtꝰ holo. de admonitiōe achior ⁊ ꝯſilio. Hoc eñ
pꝛiū eſt ſupborꝝ/ indigni moniꝭ inferiorꝝ. Prouerb.xviij.a.
Nō recipit ſtultꝰ vba prudētie/ niſi ea dixeris q verſant in cor
de eiꝰ. Prouerb.ix.b. Noli arguere deriſorē/ ne oderit te: ar/
gue ſapiētē/ ⁊ diliget te. Et parū añ: Qui erudit deriſorē/ ip/
ſe ſibi iiuriā fac: et qui
arguit impiū/ generat
maculā ſibi. Eſa.xx.
b. Ppls ad iracūdiā
⁊c. f ¶ Sicut hoiē
.i. facile. g ¶ Uni/
uerſe terre: non tñ
celi. Si g vis ñ time/
re nabuchodonoſor/
dimitte trā ⁊ habita ī
celo/ mēte ⁊ deſiderio:
vt poſſis dicere cum
paulo: Nra ꝯuerſatio
ī celis ē: Phil.iij.d.
h ¶ Nō reſpirabit:
ſcꝫ gladiꝰ .i. nō deficet.
Ul' nō reſpirab: ⁊ tūc
planū ē. i ¶ Abſce/
dat a te. Ecce q̄ta ē A
aſtutia diaboli: qñ vi/
det hoiem ī tēptatiōe
timere/ dimittit tēpta
re ad tps: et dicit ai:
Quare times tu/ niſi
qꝛ adhuc es ī pctis: ⁊
ita nihil valet tibi qd
facis: imo ſi decedas/
dānaris. Et h totū facit
diabolꝰ vt turbet qe/
tē mētis/ quā nob iui/
det. k ¶ Exceperit
ſcꝫ iſrl'. l ¶ Achior:
qui interptatur fratris
mei lumē: et ſigt pre/
dicatores: qbꝰ dicitur
Math.v.b. Uoſ eſtis
lux mundi. Hos iu/
bet diabolꝰ capi ⁊ du
ci ī bethuliā/ q interp/
tat domꝰ dolēs dño:
vel domꝰ parturiēs dñz:
et ſigt pniam/ q dñm
pturit. Maria eni mr
eſt dñi. m ¶ In be/
thuliā: quā obſide/
bat holofernes. n
¶ Filiorū iſrl': qs pde
re putauit. o ¶ Per B
campeſtria. Glo.
Cupiunt eni trahere
per illicita ⁊ viam la/
tam que ducit ad mor
tem Math.vij.b.
p ¶ Fundibularij.
Glo. Predicatores
teſtimonia ſcpturarū
contra iaculantes. Si
mile legit. iiij. Regꝭ.
iij.d. Ibi eni dr: Cir/
cundata eſt ciuitas a
fundibularijs: ⁊ mag/
na ex parte percuſſa.
Fundibularij ſunt p/
dicatores. Fūda/ pdi
catio. Lapideſ aucto/

ritates. Et nota q funda/niſi manu teneat/inutilis e: ſic pdi/
catio q ope non implet vel iuuat: Ideo diabolus fundibula/
rios noſtri temporis parum timet: imo deridet: quia fundā non
hñt in manib⁹. Vñ Job. xlj. c. Non fugabit eum vir ſagitta/
rius: in ſtipulam verſi ſunt ei lapides funde. Econtrario de
pdicatore q facit qḋ
predicat/ q tenet fun/
dam manu/dicitur. j.
Reg. xvij. c. Tulit
dauid baculū ſuū quē
ſp hēbat i māib⁹/ ⁊ ele
git quinq limpidiſſi/
mos lapides d torrēte:
⁊ miſit eos i perā pa/
ſtoralē quā hēbat ſe/
cū: ⁊ fūdā manu tulit:
et proceſſit aduerſus
philiſteū. Et. j. Pre/
ualuitq dauid aduer/
ſus philiſteū in fūda ⁊
lapide: pcuſſūq phili
ſteū interfecit. a Ad
arborē. Arbor iſta/
crux dñi eſt. De qua
Cant. ij. a. Sub vm/
bra illi⁹ quē deſidera/
ui/ſedi: ⁊ fruct⁹ ei⁹ dul
cis gutturi meo. Ad
arborē iſtā dz eē liga/
t⁹ achior. i. fidel qlibz/
duob⁹ reſtibus/amo/
re. ſ. ⁊ timore. Amore
ipſius: ⁊ timore pctō/
rum ſuoꝝ. b Por
ro filij iſrl ⁊c. Ra/
ba. Filij iſrael/pdica/
tores eccleſie/ ligatuz
ad arborez ſoluūt/ cū
cathecuminos ſuos do
cent non timere eos q
occidūt corp⁹: Mat.
x. c. animam aūt occi/
dere non poſſunt: Et
eoſdem ad tollendum
crucem ſuā poſt dñm
inſtruūt. c Domi/
ne deus: qui oīa fe/
ciſti: qui oīa potes.
B d Intuere. Glo. i.
ne diſſimules peccata
eorum. e Ad no/
ſtram humilitatē:
† Ps. 137. qui humilia reſpic: ⁊
alta alonge cognoſc.
f Faciem: mentis/
q ſola tibi placet. q.
d. memor eſto patruz
noſtroꝝ/qui tibi pla/
cuerūt: et ppt illos nos
reſpice. Simile dixit
moyſes Exo. xxxij. c.
Recordare dñe deus
abraā/iſaac/iſrael ſer/
uoꝝ tuorum. Et hoc
eſt contra iudeos/qui
nobis inſultant ſuper
hoc q ſuffragia ſanctoꝝ imploram⁹. g Preſumētes:
id eſt ſperātes. h Gloriantes humilias. Qui gloria/
tur/ in dño glorietur. ij. Cor. x. d. Item Jaco. iiij. b. De⁹ ſu/
perbis reſiſtit. i Conſolati ſunt. Glo. confidentes ora/

Illi autem diuertentes a la/
tere montis/ligauerūt achi/
a or ad ārborē manib⁹ ⁊ pedi/
bus: ⁊ ſic vinctum de reſtib⁹
dimiſerūt eum: ⁊ reuerſi ſunt
b ad dñm ſuū. Porro filij iſ/
rael deſcendentes de bethu/
lia/venerūt ad eum. Quem
ſoluentes/duxerūt ad bethu
liam: atq in medio populi il
lum ſtatuētes/ pcontati ſunt/
quid rerū eſſet q illum vin/
ctum aſſyrij reliquiſſent. In
dieb⁹ illis erant illic pncipes/
ocias filius micha de tribu
ſymeon: ⁊ charmi q ⁊ gotho/
niel. In medio itaq ſeniorū
⁊ in ꝯſpectu oīm / achior di/
xit oīa q locut⁹ ipſe fuerat/ab
holoferne interrogat⁹: ⁊ qliter
ppls holofernis voluiſſet p/
pter h verbū interficere euz:
et quēadmodū ipſe holofer/
nes iratus/iuſſerat eū iſraeli/
tis hac de cauſa tradi: vt dū
vinceret filios iſrl/ tūc etiā ip
ſum achior diuerſis iubeat
ſupplicijs interire: ppt h q
dixiſſet: De⁹ celi defēſor coꝝ
eſt. Cunq vniuerſa achior
hec expoſuiſſet/oīs ppls ce/
cidit in faciē/adorās dñm: ⁊
cōmuni lamentatiōe ⁊ fletu
vnanimes pces ſuas dño ef
c fuderūt/dicētes: Dñe deus
d celi ⁊ terre/intuere ſupbiā il/
e loꝝ: ⁊ reſpice ād nr̄az humi/
f litatē: ⁊ faciē ſctōꝝ tuoꝝ attē
de: ⁊ oñde qm nō derelinqs
g pſumētes de te: ⁊ pſumētes
h d ſe/ ⁊ d ſua vtute gloriātes/
humilias. Finito itaq fle/
tu: ⁊ p totā diē pploꝝū orone
i cōpleta / ꝯſolāti ſunt achior
dicētes: Deus patrū nr̄oꝝū
k cui⁹ tu vtutē predicaſti/ipſe
l tibi hāc dabit viciſſitudinē:
m vt eoꝝ mag tu iteritū vide/
as. Cū vo dñs deus noſter
n o dederit hānc libertatē ſeruis
p ſuis: ſit ⁊ tecum deus in me/
dio nr̄i: vt ſicut placuerit ti/
q bi/itā cuz tuis oib⁹ ꝯuerſeris
nobiſcū. Tūc ocias finito cō
ſilio ſuſcepit eū i domū ſuā:
r et fec ei cenā3 magnā. Et vo
catis oibus pſbyteris ſimul/
s expleto ieiunio/refecerant.
t Poſtea vo ꝯuocat⁹ oīs po/
v pulus/p totā noctē intrā ec/
x cleſiā orauerūt/petētes auxi/
liū a deo iſrael. Ca. VII
Holofernes aūt alte/
y ra die pcepit exerciti
bus ſuis: vt aſcēde/
rent cōtrā bethuliā. Erāt au/
tem pedites bellatoꝝ centū/
viginti milia: ⁊ eqtes viginti/
duo milia: preter pparatiōes
z viroꝝ illoꝝ qs occupauerat
captiuitas/ ⁊ adducti fuerāt
de puincijs ⁊ vrbib⁹ vniuer
ſe iuuētutis: Oēs parit para/
uerunt ſe ad pugnam cōtra
a filios iſrael: ⁊ venerūt p crē/
b pidinē mōtis vſq ad āpicē/q
reſpicit ſuper dothaim/a lo/
co qui dicitur belma / vſq
ad celmon qui eſt contra eſ/
drelon. Filij autem iſrael vt
viderunt multitudinez illo/
rum/ pſtrauerūt ſe ſuper ter/
c ram/mittētes cinerem ſuper
capita ſua: vnanimes oran/
tes: vt deus iſrael miſcdiam
ſuam oſtenderet ſuper po/
d puluz ſuū. Et aſſumētes ār/
ma ſua bellica/ ſederunt per
loca que anguſti itineris tra/
mitē dirigūt int montuoſa/
et erant cuſtodientes ea to/
ta die ⁊ nocte. Porro holo/
e fernes dum circūit per gy/
rum/repperit q fons qui in/
f fluebat in aqueductū illoꝝ/
a pte auſtrali/extra ciuitatez

tionē ſuam eſſe exauditā. k Ipſe / remunerator. l Ti/
bi/qui meruiſti. m Magis tu: id eſt poti⁹ q ipſi iuum.
n Dederit/hoſtibus interemptis. o Hanc liberta/
tem: id eſt liberationē. p Tecū: ſicut nobiſcū. q Ita
cū tuis ⁊c. q. d. dam⁹ tibi ptātē viuēdi nobiſcū ſic tibi pla/
cuerit. ſ. ritu tuo: vel
etiā nr̄o. r Cenam
magnā. Glo. Cenā
magnā3 expleto ieiu/
nio fac/ q aīaz diu lan
guidā ⁊ pane vbi dñi
indiguā/euāgelica do
ctrina ⁊ dapib⁹ vtutū
refic. Huic ꝯuiuio ad/
uocat pſbyteri: vt eo/
rū exhortatiōib⁹ ⁊ exē
plis corroborēt ad fi/
dē pcipiēdā/ ⁊ ad cōſ/
uādā/ neophyti. s
Refecerāt/ſe: Vel/
refecerūt. i. refecti ſūt:
Actiuū p paſſiuo. t
Oīs ppls. Ps. Ec † Ps. 132.
ce q bonū ⁊ q iocū/
dū ⁊c. v Intra ec A
cleſiā orauerunt.
Dom⁹ mea/dom⁹ orō
nis eſt ⁊c. Eſa. lvj. c.
et Matth. xxj. b. x
Auxilium a deo.
Maledictus homo q
confidit in hoīe: ⁊ po/
nit carnem brachium
ſuū: Hiere. xvij. a.
Expo. Ca. VII.
Holofernes
autem ⁊c.
y Contra
bethuliam: ſcilicet
eccleſiā/que eſt dom⁹
dei. z Quos oc/
cupauerat: id eſt q
ſe ei reddiderant: ⁊ ſe/
quebāt eū. a Per
crepidinē. i. p mar/
ginem. Et dicit a cre/
pon/qḋ eſt dubium.
b Ad apicem: id ē
cacumē. c Super
capita. Glo. memo/
riam fragilitatis habē/
tes. Vnde: Memen/
to quia cinis es: ⁊ i ci
nerē reuerteris: Geñ.
iij. d. d Arma:
virtutum ſtudia. e B
Circuit: qrēs quem
deuoret. j. Pet. v. c.
f Aqductū. Hec
ē aq ſaliēs in vitā eter
naz: Joh. iiij. c. Cui⁹
aqduct⁹ incidit/cū os
pdicatoris a diabolo
p pctm claudit. Vñ
Geñ. xxvj. d. legit q
allophyli tres pute/
os qs foderāt ſui abrae obſtruxert. Et Act. iiij. d. denūcia/
uert aplis vt ñ pdicarēt i noīe chriſti. Et. j. Reg. xiij. d. legit
q faber ferrari⁹ ñ erat i iſrl. Fons q eſt doctrina vel pdicatio:
Aqueduct⁹ eſt os pdicatoris: Ciuitas/eccleſia.

a Dirigeret. ſ. riuulos ſuoſ: vl' ſic/directe iret. b Fontes ex quibus ⁊c. Glo. dogmata phoꝝ: que ſcientie ⁊ honeſtatis aliq̄d conferūt ſolatiū. c Videbantur. Aſſyrij videbant illos de bethulia haurire aquam de fontibꝰ illis. d Sed montes defendūt. Duo montes defendūt filios iſrael. ſ. mons ſancte ꝯuerſatiōis: ⁊ mōſ ſiue eminētia pure cōtēplationis. e Colles: exempla ſūt ſanctoꝝ/ que eis ꝓponūtur imitanda. f Judicet deꝰ. Hoc dicebant quia volebant ſe tradere holoferni: ſed ocias deſuaſerat eis. Simile dixerūt filij iſrael moyſi et aaron Exo. v. c. g Nolēs: Sic planū eſt. Aliq̄ habēt volentes: aliqui nolētes: qꝛ quidaꝫ ꝓpt̄ exhortationem ocie voluerunt acq̄eſcēre holoferni: quidam ꝟo nolebant. h Vendidit: id eſt ex toto q̄ſi venditos expoſuit. i Melꝰ ⁊c. Sepe totiens idem dixerūt filij iſrael moyſi/ cupientes redire in egyptum ad ollas carniū: et hmōi. k Conteſtamur: id eſt adiuramꝰ per creatoreꝫ et creaturam eiuſ. Et loquitur populus ad ſeniores. l Qui vlciſcitur nos: id ē vltionē de nobis ſumit/ iuxta meritū peccatoꝝ noſtroꝝ. m Et iam: id eſt modo/ſtatim. n Jn ore: id eſt deuoratione. o Jn eccleſia: id eſt in ꝯgregatione. p Peccauimus: in noſipſos. Exo. 5. c. Ecce q̄d dic̄ Eſa. xxviij. c. Sola vexatio tm̄mō itellectū dabit auditui. Et tūc verū ē q̄d dicit Salomon in Prouerb. xviij. c. Juſtus prior eſt accuſator ſui. q Cuꝫ patribꝰ noſtris: id eſt ſicut patreſ noſtri. r Jniuſte egimꝰ: in ꝓximos. s Jniquitatem fecimꝰ: in deum. t Jn tuo flagello: non eoꝝ: id eſt iſta afflictio tua/ ſit ſatiſfactio ꝓ peccatis noſtris. v Faciemus hec verba. Jn h̄ peccauit ocias: Debuiſſet eni dixiſſe: Niſi habuerimus auxilium/ tunc habebimus conſilium/ ⁊ faciemꝰ q̄d deus voluerit.

a dirigēret: ⁊ incidi p̄cepit aq̄-
ductum illoꝝ. Erant tn̄ nō
b longe a murꝭ fontēs: ex qui-
c bus furtim vidēbant hauri-
re aquam/ad refocillanduꝫ
potius q̄ꝫ ad potandū. Sed
filij āmon et moab acceſſert
ad holofernē/dicentes: Fi-
lij iſrael non in lancea/ nec ī
d ſagitta confidunt: ſed mōn-
tes defendunt illos: ⁊ muni-
e unt illos cōlles in p̄cipitio
conſtituti. Vt ergo ſine con-
greſſione pugne poſſis ſupe-
rare eoſ/pone cuſtodes fon-
tium/vt non hauriant ex eiſ:
et ſine gladio iterficies eos:
vel certe fatigati/ tradent ci-
uitatem ſuam/quam putant
in montibꝰ poſitā ſupari nō
poſſe. Et placuerunt verba
hec coram holoferne: ⁊ corā
oibꝰ ſatellitibꝰ eiꝰ: ⁊ ꝯſtituit ꝑ
gyrū cētenarios ꝑ ſingulos
fontes. Cunq̄ꝫ iſta cuſtodia
per dies viginti fuiſſet exple-
ta: defecerūt ciſterne ⁊ colle-
ctiones aquarū omnibꝰ in-
habitantibꝰ bethuliā: ita vt
non eſſet intra ciuitatē vnde
ſatiarent̄ vel vna die: qm̄ ad
menſurā dabat̄ populis aq̄
q̄tidie. Tunc ad ociam con-
gregati oēſ viri feminęq̄ꝫ/iu-
uenes ⁊ paruuli ſimul omēs
f vna voce dixerunt: Jūdicet
deus inter nos ⁊ te: qm̄ feci-
g ſti in noſ mala/ nōlēs loq̇ pa-
cifice cū aſſyrijs: ⁊ ꝓpter h̄
h vēndidit nos deꝰ in manibꝰ
eoꝝ: et ideo non eſt q̇ adiu-
uet: cū ꝓſternamur an̄ ocu-
los eoꝝ in ſiti ⁊ perditione
magna. Et nunc congregate
vniuerſos qui ī ciuitate ſūt/
vt ſponte nos tradamꝰ oēs
i populo holofernis: Melꝰ
eſt eni vt captiui bn̄dicamꝰ
dn̄m viuētes/ q̄ꝫ moriamur ⁊
ſimus opprobriū omni car-
ni: cū videamꝰ vxores nr̄as
et infantes nr̄os mori ante
k oculos nr̄os. Conteſtamur
hodie celū ⁊ terrā/ ⁊ deū pa-
l trū nr̄oꝝ qui vlciſcit̄ nos ſm̄
m pctā nr̄a/ vt iām tradat̄ ciui-
tatem in manu militię holo-
fernis: et ſit finis noſter bre-
n uis in ōre gladij: q̇ longior
efficit̄ in ariditate ſitꝭ. Et cū
hec dixiſſent/ factꝰ eſt fletus
o et hululatꝰ magnꝰ in ecclēſia
ab oibꝰ: ⁊ per multas horas
vna voce clamauerūt ad de-
p um/dicētes: Peccāuimꝰ cū
q r pātribꝰ nr̄is/iniuſte egimus:
s iniq̄tātez fecimꝰ. Tu qꝛ pius
t es miſerere nr̄i: ⁊ in tuo fla-
gello vindica iniq̄tates nr̄aſ:
et noli tradere ꝯfitētes te po-
pulo q̇ ignorat te: vt non di-
cant inter gentes/ vbi eſt deꝰ
eoꝝ. Et cum fatigati his cla-
moribus: ⁊ his fletibꝰ laſſati
ſiluiſſent: exurgens ocias in-
fuſus lachrymis/ dixit: Eq̄
animo eſtote fratres/ ⁊ hos
q̄nq̄ꝫ dies expectemus a do-
mino miſicordiā: Forſitan
enim indignationē ſuam ab-
ſcidet: ⁊ dabit gloriam nomi-
ni ſuo. Si aūt trāſactꝭ q̄nq̄ꝫ
diebꝰ nō venerit adiutoriū:
v faciēmꝰ h̄ v̄ba q̄ locuti eſtꝭ.
x Et factū ē Ca. VIII
cū audiſſet hec v̄ba
iudith vidua/ q̄ erat
y filiā mērari: filij idōr: filij iō-
a ſeph: filij ōcię: filij elāi: filij
b iāmnor: filij gēdeon: filij rā-
c phoim: filij āchitob: filij mēl-
d chię: filij ēnā: filij nāthanię:
e f g h

Expoſitio Ca. VIII.

x Et factū eſt cū au. ⁊c. Judith ſigt̄ eccleſiaꝫ: et interptat̄ confitēs vel glorificās. Et ꝑ has interptationes duas/notant̄ duo ſtatꝰ eccleſię. Per cōfitentē/ſtatus penitentiū: per glorificantē/ſtatus innocentiū. Omneſ enim qui ſunt in eccleſia merito/aut ſunt penitētes/ aut innocētes. y Filia merari: id eſt amaritudiniſ. Per amaritudineꝫ eni tribulationū quas ſuſtinet eccl'ia ī p̄ſenti: ad future vite gaudia generant̄. Maria enim genuit ieſum. Vnde Ruth. ij. d. Nolite me vocare noemi: id ē pulchrā/ſed mara: qꝛ amaritudine repleuit me omnipotēs. Act. xiiij. d. Per multas tribulatiōes oportet nos intrare in regnuꝫ dei. Et computat̄ hic generatio iudith: in q̄ q̄ndecim perſonę nominant̄: per quas intelligūt̄ q̄ndecim pſalmi/qui vocant̄ numerus g̃duū: q' ſm̄ hebdoadem legis et ogdoadē euāgelij q̄ſi q̄buſdam gradibꝰ eſt eccleſia ad celeſteꝫ gloriam aſcenſura. Vnde in fine illoꝝ q̄ndecim pſalmoꝝ ꝓprietates ꝯfeſſionis: q̄ ꝑ noium interp̄tatiōes hic poſitoꝝ ꝯgrue colligunt̄. Cōfeſſio enim debet eſſe amara: ecce merari: Voluntaria: ecce idor: Freq̄ns: ecce ioſeph: Firma ſiue fortis: ecce ocias: Accuſatoria: ecce elai: Deteſtans: ecce iamnor: Humilis: ecce gedeon: Diſtincta: ecce raphoim: Deuota: ecce achitob: Jntegra: ecce melchię: Apta: ecce enā: Verecūda: ecce nathanię: Recta: ecce ſalathiel: Obediēſ: ecce ſymeō: Sperans: ecce ruben. Has ꝓprietates ꝯfeſſionis tāgit Eſa. xxiij. d. vbi dicit: Sume tibi cytharam: circui ciuitates/ meretrix obliuioni tradita: Bn̄ cane: freq̄nta cāticū: vt memoria tui ſit. z Merari/interp̄tat̄ amaritudo. a Jdor/ dilectꝰ voluntarie. b Joſeph/augmētū. c Ocia/fortitudo. d Elai/maledictus. e Jānor/ dextera iracūdię. f Gedeon/ temptatio humilitatis. g Raphoim/ medicina doloris. h Achitob/fratris mei bonitaſ. i Melchias/regnū dn̄i. k Enān/oculi eorum. l Nathanias/ donatio.

Thre. 4. b.

B

Pſ. 105.

A

C

a Salathiel/ petitio mea: vel petens deum. b Syme/
on/ audiens merorē. c Ruben/ filiꝰ viſiōis. d Hor/
deacee/ ſiue hordeicee. e Inſtabat enī. Oſtendit qñ
et quō mortuꝰ eſt manaſſes vir iudith. f Super caput.
Simile de filio ſunamitꝭ. iiij. Regꝭ. iiij. c. g In ſuperiori/
bus: vt ſecretior eēt/
et difficilior haberet
acceſſus ad eam. h
Preter ſabbata.
ꝛc. Argumētū q̄ i ma
gnis feſtis non eſt ie/
iunandū. i In oi/
bus famoſiſſima.
Glo. In timore dñi.
Vñ: Mulier timens
dñm/ laudabit: ꝛ lau/
dent eā in portꝭ opa
eius: Prouer. vltꝭ. d.
k Verbū malū:
q2 ab omni ſpecie ma
li ſe abſtinuit: vt do/
cet paulꝰ. j. ad Theſ/
ſal. v. d. l Chābri
ꝛ charmin. Hi duo
pſbyteri magne auc/
toritatis erāt: et ꝓpt̄
h̄ potiꝰ miſit ad eos.
m Hoc verbū: id
eſt res digna verbo.
n Qui temptatis
dñz. q̄ terminū miſe
ricordie eiꝰ iponebāt.
Glo. Cum afflicti ſu/
mus/ nec tp̄s nec mo/
dū dño pſcribere de/
bemꝰ: ſed magis arbi/
B trio eiꝰ cūcta relinq̄/
mꝰ. Vñ q̄dā patrū in
orōe dixiſſe legit: Fi/
li dei fili dei/ ſicut ſcis/
et ſicut vis/ miſerere
mei. Regnum tñ dei
q̄rere debemꝰ: et cete
ra adijciet. Preſens
vita ſit fidelibꝰ i vſu:
futura in fructu: Sit
res tpalis i itinere: et̄
na deſideret in puen/
†Ps. 24. tiōe. Oculi mei ſemp
ad dñm ꝛc. o La/
chrymis: que pon/
dera vocis habent: q̄
impetrāt/ non ſuppli/
cant: Ita eſt in Glo.
p Quaſi homo.
Homo cum minatur
alicui/ perſiſtit in cō/
minatione: et mauult
ſe vlciſci q̄ꝫ parcere:
Dñs econuerſo magis
vult pcere q̄ꝫ vlciſci.
Unde Hiere. xviij. a. Repente loquar aduerſus gentē ꝛ ad/
uerſus regnū: vt eradicē ꝛ deſtruā illud: Si penitentiā egerit
gens illa a malo ſuo: agam ꝛ ego penitentiā ſup malo qđ lo/
cutus ſum vt facerem ei: et ſubito loquar de gente ꝛ regno:
vt edificē ꝛ plantem illud. Contrariū videt Nume. xxiij. c.
vbi dixit balaam: Non eſt deꝰ vt filij hominū/ vt mutet: Di/
xit ergo ꝛ non faciet: locutus eſt ꝛ non implebit? q. d. imo ſic:
Et ita videt q̄ pſiſtat i cōminatione ſua: qđ eſt ɔtra pdicta.
Item. j. Regꝭ. xv. f. Porro triūphator in iſrael non parcet:

a b filij ſalāthiel/ filij ſymēon/ fi/
c lij rūben: Et vir eiꝰ fuit ma/
naſſes: qui mortuus eſt i die/
d bus meſſis hōrdeacee. In/
e ſtābat enī ſup alligātes ma/
nipulos in cāpo: ꝛ venit eſtꝰ
f ſupēr caput eius: ꝛ mortuus
eſt in bethulia ciuitate ſua: ꝛ
ſepultus eſt illic cum patri/
bus ſuis. Erat autē iudith
relicta eiꝰ/ vidua: iam annis
tribus et menſibus ſex. Et i
g ſupērioribus domus ſue fe/
cit ſibi ſecretū cubiculum/ i
quo cum puellis ſuis clauſa
morabat: Et habens ſuper
lumbos ſuos cilicium/ ieiu/
nabat omnibus diebus vi/
h te ſue: preter ſabbata ꝛ ne/
omenias ꝛ feſta domus iſra
el. Erat autem eleganti aſpe
ctu nimis: Cui vir ſuꝰ reliq̄/
rat diuitias multas/ ꝛ famili/
am copioſam: ac poſſeſſio/
nes/ armentis boum ꝛ gregi/
bus ouium plenas. Et erat
i hec in ōmnibus famoſiſſi/
ma: quoniam timebat domi
num valde: nec erat qui loq̄/
k retur d̄ illa vērbum malum.
Hec itaq̄ꝫ cum audiſſet/ quo
niam ozias ꝓmiſiſſet/ q̄ trāſ/
acto quinto die/ traderet ci/
uitatem: miſit ad preſbyte/
l ros chāmbri et charmin: Et
venerūt ad illā: Et dixit illis:
m Quod eſt hōc verbum in q̄
conſenſit ozias/ vt tradat ci/
uitatē aſſyrijs/ ſi intra q̄nq̄ꝫ
dies non venerit vobis ad/
iutorium? Et qui eſtis vos q̄
n temptātis dominū? Non eſt
iſte ſermo qui miſericordiā

ꝓuocet: ſꝫ potiꝰ q̄ irā excitet/
ꝛ furorē accēdat. Poſuiſtis
vos tp̄s miſeratiōis dñi: ꝛ in
arbitriū vr̄m diē ɔſtituiſtꝭ ei:
Sꝫ q2 patiēs ē dñs/ i hoc ip̄o
peniteamꝰ/ ꝛ indulgētiā eius
o fuſis lāchrymis poſtulemꝰ.
p Nō eni q̄uaſi hō deꝰ ſic cō/
minabit: neq̄ꝫ ſic̄ filiꝰ hoīs ad
q iracūdiā inflāmābit: Et iō
r s hūmiliemꝰ illi āīas nr̄as: ꝛ i
ſpū ɔſtituti humiliato ſeruiē
tes illi/ dicamꝰ flētes dño: vt
t ſcḋm volūtatē ſuām ſic faciat
nobiſcū miſericordiā ſuam:
vt ſicut ɔturbatū ē cor noſtꝝ
in ſuperbia eorum/ ita etiam
de noſtra humilitate glorie/
v mur: quoniā nōn ſumus ſe/
cuti peccata patrū noſtrorū
qui dereliquerūt deum ſuū:
et adorauerūt deos alienos:
x pro ſcēlere quo dati ſunt in
y z gladiū et in rāpinā/ ꝛ in cōn/
a fuſionem inimicis ſuis: Nos
b autem altērum deum neſci/
c mus/ pret ipſum: Expēcte/
mus humiles conſolationē
d eius: et exq̄uiret ſanguinem
noſtrum de afflictionibꝰ ini/
micorum noſtrorum: et hu/
miliabit omnes gentes que/
cunq̄ꝫ inſurgūt cōtra nos: et
faciet illas ſine honore/ dñs
e deꝰ nr̄. Et nūc frēs/ qm̄ vos
f q̄ eſtis pſbytēri i populo dei:
g ꝛ ex vōb pēdet aīa illoꝝ/ ad
h elōquiū vr̄m/ corda eoꝝ eri/
i gite: vt mēores ſint q2 tēptāti
ſunt patres noſtri: vt ꝓbarē/
tur ſi vere colerent deū ſuū.
Memores eſſe debent quō
pater noſter abraā temptatꝰ

et penitudine non flectet: Neq̄ꝫ enī homo eſt vt agat penitē/
tiam. Sol. Deus non mutat conſiliū/ qđ ab eterno puidit: ſꝫ
ſententiā: id eſt qđ videbatur facturus/ ſcḋm merita hominū.
q Inflammabit: id eſt non turbabit ira/ ſicut hoīes ira/
cundi turbant. Deus enī ſine turbatione punit. Unde Sap.
xij. c. Tu aūt dñator
vtutis/ cū trāquillita/
te iudicas: ꝛ cū mag/
na reuerētia diſponis
nos. r Humilie/ Ar. †ad
mus. Lucꝭ. xviij. c.
Qui ſe humiliat exal/
tabit. s Animas:
Nō tm̄ corpa vel ve/
ſtimēta. Ps. Cor cō †Ps. 50.
tritū ꝛ humiliatū ꝛc.
Dan. iij. d. In ſpiritu
humilitatꝭ ꝛ in aīo cō
trito ſuſcipiamur a te
dñe. t Scḋm: nō
nr̄am. Matth. vj. b.
Fiat volūtas tua. v Ar†contrito et
Non ſumꝰ ſecuti.
Videt h̄ falſū ꝛ ɔtrā
pdictꝭ. Supra enī di
ctum eſt: Peccauimꝰ
cum pr̄ibꝰ noſtris. ſ.
vij. d. Sol. Senſus ē
Licet peccauimꝰ: tñ i
hoc non ſumus ſecuti
patres nr̄os: vt dere/
linq̄remꝰ deū noſtrū
ſicut ipſi. x Pro
ſcelere quo: id ē p
quo ſcelere. y In
gladium/ occiſiōis.
z In rapinam/ ca
ptiuitatꝭ. a In cō C
fuſionē/ iproperioꝝ
b Alterū deū ne.
Eſa. xlv. c. Ego ſum
deꝰ: ꝛ non ē aliꝰ. c
Expectemꝰ. Glo.
longanimit. Vñ: expe
cta dñz: viriliť age ꝛc. †Ps. 26.
d Exquiret/ vindi
cando. e Et nunc
fratres. Glo. Om/
niū noſtrū vnꝰ ē pr̄ in
celis. Vñ: Pr̄em no/
lite vobis vocare ſup
terrā: Matth. xxiij.
a. f Preſbyteri.
Glo. Qui redditꝭ ra/
tionē de ouibꝰ. g
Et vobis pendet
aīa illorū. Prouer.
vj. a. Fili/ ſi ſpopon/ Gen. 22. a.
deris pro amico tuo/
defixiſti apud extra/
neū manū tuam: illa/
queatus es verbis oris tui: captus ꝓprijs ſermonibꝰ: fac er/
go qđ dico fili mi: temetipſum libera: quia incidiſti in manus
ꝓximi tui: diſcurre: feſtina: ſuſcita amicū tuū. ij. Timoth. iiij.
a. Argue/ increpa/ obſecra. Ezech. iij. c. Si dicēte me ad im/
piū/ morte morieris: non annūciaueris ei: neq̄ꝫ locutꝰ fueris vt
auertat a via ſua impia ꝛ viuat: ipſe impiꝰ in iniq̄tate ſua mo
riet: ſanguinē aūt eiꝰ de manu tua req̄rā. h Ad eloqui
um. Glo. i. exhortationē ꝛ ɔſolationē. i Tēptati. Glo.
a deo. Vñ: Temptauit deus abraam: Gen. xxij. a. Sꝫ ɔtra:

Jacob.j.b. Nemo cū temptatꝛ dicat qm̄ a deo temptatꝛ: De
us enī intemptatoꝛ maloꝝ eſt: Jpſe autem neminē temptat.
Sol. Deus temptat ad ꝓbationē: caro / mūdus / diabolus /
ad ſubuerſionē. a ¶ Effectus eſt / pluſ q̄ prius. b ¶ Jlli
aūt ⁊c̄. Sicut exēplo bonoꝝ admonet / ita exēplo malorum
exterret. c ¶ Jmpa
tientiā ſuam: ſicut
filij iſrael in deſerto:
Nume.xvj. d ¶ Ab
exterminatore: vt
dicitur.j.Corꝭ.x.b.
e ¶ A ſerpentibus:
Nume.xxj.b. f ¶ Et
nos ergo ⁊c̄.i.non
retorqueamꝰ vltionē
in deū: qđ fieret ſi ci/
uitas redderet exple/
tis q̄nq̄ diebꝰ: vt di/
xerat ocias. g ¶ Mi/
noꝛa: q̄ mereamur.
Glo. Hec eſt via ve/
ritatis: vt in flagellis
aīas nr̄as humiliēmꝰ /
et patiētiā habere ſtu
deamus. h ¶ Et nō
ad ꝑditionē. Deus
enī nō vult mortē pec
catorꝭ: ſed vt ꝯuertatꝛ
⁊ viuat: Ezech. xviij.
g. i ¶ Diſpoſui.
Omnia fac cum cōſi/
lio: Eccī. xxxij.d. k
¶ Probate ⁊c̄.i.ſicut
ꝓbatis ⁊ approbatis
v̄ba mea / ita ꝓbate ſi
laudabile ſit qđ face/
re volo. Sed quō poſ
ſent hoc probare: niſi
ipſa reuelaſſet eis ꝓ/
poſitū ſuū: Qđ nō vi
detꝛ per h̄ qđ ſequitꝛ:
Uos aūt nolo vt ſcru
temini actum meum.
Sol. Pōt dici q̄ iu/
dith eis aliq̄d de ꝓpo
ſito ſuo reuelauerit: ſ;
non totū. Dixerat enī
eis / q̄ volebat vindi/
care ſe de hoſtibꝰ: ſed
q̄liꝛ h̄ vellet facere / nō
dixerat. Uel pt̄ dici q̄
totum reuelauerit: Et
qđ dic̄ poſtea: Nolo vt ſcrutemī: intelligitꝛ.i.nolo vt mittatꝭ
pꝰ me aliq̄s / q̄ videāt factū meū: ſ; tm̄ expectate me ad portā.
l ¶ Stabitis vos ad portā. Glo. Judith.i.eccleſia com/
mendat p̄ſbyteris portā.i.ſollicitudinē caſtroꝝ dei: vt ꝑuigi/
li ⁊ ſollerti cura hoſtiū inſidijs ſemꝑ parati aſſiſtant: ⁊ oꝛoni/
bus muniāt. Hoc eſt qđ dꝛ.j. Pet.iij.c. Parati reddere rati/
onē ⁊c̄. m ¶ Dn̄s ſit tecū: dux ⁊ adiutoꝛ. n ¶ Reuertē/
tes / in domos ſuas. ¶ Expoſitio Ca. IX

o Q Uibus abſcedētibꝰ. Glo. Poſtq̄ ad p̄ſbyteros
locuta ē / oratoriū ingreditꝛ: quia ſollicitudo ſanctorū
poſt ꝑdicationis obſequiū / redit ad cordis ſui ſecre/
tum: vt ibi expleat pure aſcenſionis incenſum: ſcḋm illud: Cū
oraueris / intra in cubiculū tuum ⁊c̄. Matth.vj.a. p ¶ Jn/
duens ſe cilicio. Sup.viij.a.dꝛ de iudith: Habēs cilici/
um ſuꝑ lūbos ſuos: Quō ergo dicitꝛ hic: Jnduens ſe cilicio:
Sol. Depoſuerat illud quouſq̄ locuta fuiſſet cū ſacerdotibꝰ
et ocia / ne illi viderent: et poſtea reinduit. Uel forte modo ar
tius ſibi aſtrixit: et ideo hic dicitꝛ ſe induiſſe cilicio. q ¶ Cla

1. Cor.10.b. — Nume.21.b. — B

eſt: ⁊ ꝑ multas tribulatiōes
a ꝓbatꝰ / dei amicꝰ effectus ē:
Sic iſaac / ſic iacob / ſic moy/
ſes: ⁊ oēs q̄ placuerūt deo / ꝑ
multas tribulatiōes trāſiert
b fideles. Jlli aūt q̄ tēptatiōes
ſuas nō ſuſceperūt cū timore
c dn̄i: ⁊ impatientiā ſuā ⁊ im/
ꝓperiū murmuratiōis ſue ꝯ
deū ꝓtulerūt / extermīati ſūt
d ab exterminatore / ⁊ a ſerpēti/
e bus perierūt. Et nōs ꝰ non
f vlciſcamur nos ꝓ his q̄ pati/
mur: ſed reputātes pctīs no
g ſtris / hec ipa minora eſſe ſup
plicia: flagella dn̄i q̄ſi ſerui
q̄ corripimur ad emēdatio/
h nē ⁊ nōn ad ꝑditionē nr̄am
eueniſſe credamꝰ. Et dixert
illi ocias ⁊ p̄ſbyteri: Oia q̄
locuta es / vera ſūt: ⁊ nō eſt i
ſermōibꝰ tuis vlla rephēſio.
Nūc ꝰ ora ꝓ nob dn̄m / qm̄
tu mlr̄ ſctā es / ⁊ timēs deum.
Et dixit illis iudith: Sic qđ
loq̄ potui dei eē cognſcitꝭ: ita
i k qđ facē diſpoſui ꝓbāte ſi ex
deo ē: ⁊ orate vt firmū faciat
l ꝯſiliū meū deꝰ. Stabitꝭ vos
ad portā nocte iſta / ⁊ ego ex/
eā cū abra mea: ⁊ orate: vt
ſicut dixiſtꝭ: in diebꝰ q̄nq̄ re/
ſpiciat dn̄s pplm̄ ſuū iſrael.
Uos aūt nolo vt ſcrutemini
actū meū: ⁊ vſq̄ dū renūciē
vob / nihil aliud fiat niſi oꝛo
ꝓ me ad dn̄m deū nr̄m. Et
dixit ad eā ocias / ꝑnceps iu/
de: Uade in pace: ⁊ dn̄s ſit
m tecū i vltionē inimicoꝝ nr̄o/
n rū. Et reuertētes / abierunt.

¶ Ca. IX

o Q Uibꝰ abſ/ cedētibꝰ / iudith in/
greſſa ē oratoriū ſu/
p um: ⁊ induēs ſe cilicio / poſu/
it cinerē ſuꝑ caput ſuū: ⁊ ꝓ/
q ſternēs ſe dn̄o / clamauit ad
dn̄m dicēs: Dn̄e deꝰ patris
r mei ſymeon / q̄ dediſti illi gla
s diū i defenſionē alienigena/
rū q̄ violatores extiterūt i co/
inq̄natiōe ſua: ⁊ denudauert
t femur v̄ginis i ꝯfuſionem: et
dediſti mulieres eoꝝ in pre/
dam: ⁊ filias eoꝝ in captiui/
tatē: ⁊ omnē predā in diui/
v ſionē ſeruis tuis / q̄ zelauerūt
zelū tuū: ſubueni q̄ſo te dn̄e
deus meus mihi vidue. Tu
x y enī feciſti priora: ⁊ illa pꝰ illa
cogitaſti: ⁊ h̄ factū eſt qđ ip/
ſe voluiſti. Oēs enī vie tue
z parate ſunt: ⁊ tua iudicia in
a ꝓuidentia tua poſuiſti. Re/
ſpice ꝯ caſtra aſſyrioꝝ nūc /
b ſicut tūc caſtra egyptioꝝ vi/
dere dignatꝰ es / quādo poſt
ſeruos tuos armati currebāt
ꝯfidētes in q̄drigꝭ ⁊ i eq̄tatu
ſuo ⁊ i multitudie bellatoꝝ:
c Sꝫ aſpexiſti ſuꝑ caſtra eoꝝ:
d et tenebre fatigauerūt eos:

mauit. Glo. per humilitatis affectum ſperans exaudiri.
r ¶ Symeon. Glo. filij iacob. Scḋm hoc videtꝛ q̄ iudith fu/
it de tribu ſymeon: Sꝫ ſupra.viij.a. dictum eſt q̄ fuit de tribu
ruben. Sol. Poteſt dici q̄ ipſa fuit de tribu ruben ex patre / et
de tribu ſymeon ex matre: Jta dic̄ magiſter in hiſtorijs. Uł
ideo dꝛ hic: p̄ris mei:
non q2 de illo deſcen/
derit: ſ; q2 ſymeon pa
triarcha fuit: et patri/
archas ꝯſueuimꝰ ap/
pellare patres. Hanc
ſolutionē innuit Jnt/
liū. q̄ dic̄: P̄ris pa/
triarche. s ¶ Jn defe/ A
ſionē.i. in vltionē:
Sicut in ꝑncipio li/
bri dixit nabuchodo/
noſoꝛ / q̄ defēderet ſe:
id eſt impugnaret vel
deuinceret. Uel ideo
dixit / i defenſionē: q2
filij iacob parati erāt Gen.34.
ſe defendere / ſi ſichi/
mite eos ipugnarēt.
Sed q̄d ē q̄ factū re/
prehenſibile adducitꝛ
in exemplū: Jtem: q̄/
modo iudith / q̄ ſan/
cta fuit / laudat / qđ ia/
cob p̄iarcha rephen
dit: vt legitꝛ Gen.xxx/
iiij.d. et. xlix. a. vbi di
cit iacob: Turbaſtis
me: Et vocat eos va/
ſa iniq̄tatis. Sol. Jn B
facto illo aliq̄d fuit cō
mēdabile.ſ. vltio / paſ/
ſio qua puniti fuerūt
ſichimite / q̄ corrupe/
runt dinā: Et quo ad
id adducitur in exem/
plum. Jtem ſic emoꝛ Exo.14.
interemptus fuit in vl
tione ſtupri: ita holo/
fernes ꝓ affectu illi/
cito: Affectauit enim
coire cum iudith. Et
hoc dicit Rabanus i
Glo. Jtem alia ratio
eſt: quia ſicut mirabi/
le fuit q̄ per manꝰ ſy/
meon tot fortes pro/
ſtrati ſunt: ita mirabile fuit q̄ iudith mulier tale opus ag/
greſſa eſt: ⁊ perfecit. t ¶ Uirginis / dine ſcilicet. v ¶ Ser
uis tuis: id eſt filijs iacob. x ¶ Feciſti priora. q.d. anti
quiſſima feciſti ⁊ media ⁊ nouiſſima. y ¶ Et illa poſt illa:
id eſt omnia: vnum ſcilicet poſt aliud ordinate diſpoſuiſti.
Sap.xj.d. Omnia fecit deus in pondere / numero / et menſu
ra. z ¶ Parate ſunt. q.d. promptū eſt tibi facere qđ vo/
lueris. Simile Sap.xij.c. Tibi ſoli ſubeſt cū volueris poſ/
ſe. a ¶ Reſpice cōtra caſtra ⁊c̄. Glo. Sicut luxurioſis
luxurioſos comparauit: ita nunc ſuperbis ſuperbos aſſyrios
ſcilicet egyptijs: quia ſicut potentia dei manifeſta eſt in il/
lis: ita manifeſtari poteſt in his ſubuerſis: quia idem dn̄s /
eadem potentia / eadem iuſticia. b ¶ Sicut tunc caſtra
⁊c̄. Hic tāgit qđ legitꝛ Exo.xiiij.f. Jam venerat vigilia ma
tutina: et ecce reſpiciens dominus ſuper caſtra egyptiorum /
per columnam ignis ⁊ nubis / interfecit exercitum eorum.
c ¶ Sꝫ aſpexiſti ſuꝑ ca. ⁊c̄. Glo. Uultꝰ dn̄i ſuꝑ facientes Ps.33.
mala. d ¶ Fatigauerūt eos: id eſt deſiſtere a ꝑſecutione

hebreoꝝ q̃ſi fatigatos fecerūt. a Tenuit. Glo. vt euadere nō poſſent. b Abyſſus. Glo. i. pfūditates. c Aq̄ maris. d Sic fiant: id eſt puniant. e Iſti / ſimiles illis. f In contis: id eſt baculis/ quibus vtebant in ꝑlijs. Quidā tñ habent ſcutis. g Congeris: id ē ↄgeri pmittis. h Brachiū tuū. i. potētiā tuam/ quaꝫ videri dimiſiſſe.
C i Promittūt ſe. i. iactāt. k Fac dñe. Glo. Nō h dič delectatiōe pene/ ſꝫ amore iuſticie: ſicut prophete: q̃ qd̄ i ſpū iuſto iudicio vidēt futurꝫ/ i eodez ſpū ꝑdicūt faciēdū: Immo ꝑ eos predicit qui ꝑ eos reuelat atq̃ facit: quale eſt illud: Fiat mēſa eoꝝ coraꝫ ipſis i laqueū ⁊c̃. (Al. ꝯteris) (Pš. 68.) Percutiat te deꝰ paries dealbate: Actꝰ. xxiij. a. l Laqueo oculorū ſuo. Per portam oculoꝝ intrat affectꝰ ↄcupiſcētiarū. Vñ: Qui viderit mulierē ad ↄcupiſcē. ⁊c̃. Matth. v. d. Hiere. ix. f. Mors intrauit ꝑ feneſtras vias. m Ex labijs charitatis. i. dulcia videant ei ꝟba mea: ita q̃ illis capiat: ⁊ me diligat ⁊ chara ſim ei. Sꝫ nūq̇d iudith optabat holoferni illicitum amorē in ſe: Rñdeo: Nō/ ſed amorē ⁊ penā/ nō libidine vindicte: ſed amore iuſticie: vt dič Rab. n Manꝰ femine. i. fragilis ſexus. o Eum / ſupbū. Qui ſe humiliat/ exaltabit ⁊c̃. Luc. xviij. c. p Nō eni i multitudie ⁊c̃: in q̇ ↄfidit holofernes. j. Machab. iij. b. Facile eſt ↄcludi multos in manu paucoꝝ: et non eſt differētia i ↄſpectu dei/ liberare in multis ⁊ in paucis: quia non in multitudine exercitꝰ belli / ſed de celo fortitudo eſt. q Supbi ab initio: Sicut diabolus ⁊ pmꝰ homo/ q̇ ceciderūt per ſupbiam: vnus de celo/ alter de paradiſo. Eccĩ. x. b. Initiū ſupbie hoīs/ apoſtatare a deo: qm̃ ab eo q̇ fec̃ illū/ receſſit cor eiꝰ. r Sꝫ humiliū. Eccĩ. x. b. Sedes ſupboꝝ deſtruxit dñs: et ſedere fecit mites pro eis. Itē beata virgo: Depoſuit potentes de ſede/ ⁊ exaltauit humiles. (Luč. 1. c.) s Aquarum. Glo. id eſt populorū. Apocĩ. xvij. d. Aque quas vidiſti/ ſuper q̃s meretrix ſedet/ populi ſunt ⁊ genteſ ⁊ lingue. Vel aquarū/ ad litteram. t Me miſeram: id eſt afflictam. v Preſumentem: id eſt confidentē. x Teſtamenti. Glo. promiſſionis: qui pmittis te eſſe cū fidelibus tuis. Matth. vlĩ. d. Vobiſcum ſum omnibꝰ diebꝰ. y In corde meo: ex q̄ pcedant verba. Matth. xij. c. Ex abundantia cordis os loquitur. z Domꝰ: quā ille vult ledere. a Agnoſcāt: audito miraculo. b Tu es deꝰ / ſolus: Marcĩ. x. c.

(Al. ꝯterēs il... ...et in virtu... ...ua ...) B (Al. tꝗ)

a b Tenuit pedeſ eoꝝ abyſſus:
c et aque operuerūt eos. Sic
d e fiant et iſti domine qui confidunt in multitudine ſua/ et
f in curribus ſuis/ et in contis
et in ſagittĩ ſuis: et in lanceiſ
gloriantur: et neſciunt quia
g tu ipſe es deuſ noſter/ q̇ ↄtergeſ bella ab initio: et domi-
h nus nomen ē tibi. Erige brachium tuū/ ſicut ab initio: et
allide virtutez eorum in virtute tua: Cadat virtus eorū
i in iracundia tua/ qui promittunt ſe violare ſancta tua/ et
polluere tabernaculū nominis tui: et deijcē gladio ſuo
k cornu altarĩ tui. Fac domine/ vt gladio proprio eiꝰ ſuperbia amputetur: Capiat
l laqueo oculorum ſuorum i
m me: et ꝑcuties eum ex labijs
charitatis mee. Da mihi in
animo conſtantiā/ vt ↄtemnā illū ⁊ virtutē eiꝰ: vt euertam illum. Erit enim h memoriale
n nominis tui cū manus
o femine deiecerit eum.
p Nō enim in multitudine ē
virtus tua domine: neq̃ in
equorum viribus voluntas
q tua ē: Nec ſuperbi ab initio
r placuerunt tibi: ſed humiliū
et manſuetoꝝ tibi ſemꝑ placuit deprecatio. Deus celo-
s rum/ creator aquarum/ ⁊ do-
t minus totius creature: exaudi mē miſeram deprecantē/
v et d̄ tua miſericordia preſumentem. Memento domi-
x ne teſtamēti tui: ⁊ da verbū
y in ore meo/ ⁊ i corde meo ↄ-
z ſilium corrobora/ vt domus
tua in ſanctificatione perma-
a neat: et omnes gentes agno-
b ſcant/ qm̃ tu es deus: et nō ē
alius preter te. Ca. X

c F Actum eſt aūt cum ceſſaſſet clamare ad dñm/ ſurrexit d̄ loco i quo iacuerat pſtrata dño:
d e Vocauitq̃ abram ſuā: ⁊ deſcendēs i domū ſuā/ abſtulit
a ſe ciliciū: ⁊ exuit ſeſe veſti-
f mētĩ viduitatĩ ſue: Et lauit
g h corpus ſuū: ⁊ unxit ſe myr-
i k to optio: ⁊ diſcriminauit crinē
capitĩ ſui: ⁊ impoſuit mitrā ſuꝑ
l caput ſuū: ⁊ iduit ſe veſtimētis iocūditatĩ ſue: Induitq̃
ſandalia pedibꝰ ſuis: aſſum-
m n pſitq̃ dextraliola/ et lilia/ et
o p inaures/ et anulos: ⁊ oībꝰ or-
q namētĩ ſuis ornauit ſe. Cui
r etiā dominꝰ ↄtulit ſplēdorē:
qm̃ oīs iſta ↄpoſitio/ ñ ex li-
s bidinē / ſꝫ ex ꝟtute pēdebat:
Et iō dñs hāc ī illā pulchritudinē ampliauit: vt icōpabili
t decore oīm oculis appare-
ret. Impoſuit itaq̃ abre ſue
v x aſcopā vini/ ⁊ vaſ olei/ ⁊ po-

c F Actum eſt autem cum ceſſaſſet/ iudith. ſ. d Abram ſuaꝫ: id eſt ancillam ſuam. Vel eſt ꝓpriū nomen ancille. e Deſcēdēs: d̄ altiori cubiculo i domū ſuā inferiorē: vel de oratorio in domū. f Lauit. Glo. Lachrymiſ penitētie.

Expoſitio Ca. X

g Corpus. Glo. opera carnis. h Unxit ſe. Glo. vt occideret vermes qui nō moriunt. de quibꝰ habes Eſa. vlĩ. g. i Myrto. Glo. carnis mortificatione: virtutum odore: Myrrha enī et amara et odorifera eſt. Aliqui libri habēt myrrho optio. Et eſt myrrhū vnguētū optimū d̄ myrrha optia factū/ odoriferꝝ. (Eccĩ. 36. a.) Myrrha ē odorifera. Unde Prouerb. vij. c. (A) Aſperſi cubile meum myrrha ⁊ aloe. Eccĩ. xxiiij. b. Sicut myrrha electa dedi ſuauitatē odoris. k Diſcriminauit. Glo. (j. 16. b.) id eſt diſtinxit ſollerti diſcretione cogitationes ſingulas mentis. l Veſtimētis / bonis operibus. Apocĩ. xvj. c. Beatus q̇ cuſtodit veſtimenta ſua/ ne nudꝰ ābulet. Eccĩ. ix. b. Omni tempore veſtimēta tua ſint candida: ⁊ oleum de capite tuo nō deficiat. m Dextraliola. Glo. Spem futurorūꝫ bonoꝝ: q̄ dabūt ſctis in dextra ꝑte collocādis: Matth. xxv. c. n Lilia/ caſtitatĩ. (Al. ⁊ lilia) Aliq̇ libri habēt: dextralia lilia: id eſt ornamenta brachioꝝ lilijs inſerta. Vel forte flores liliorum portauit i manu. (B) (Al. ⁊ pulmenta) Quidam habent dextralia et lilia: Et lilia ſunt ornamēta ꝑ ſe/ facta ad ſimilitudinē lilioꝝ: que ornamēta a capite dependebāt. o Inaures. Glo. deuotiones obediētie. p Anulos. Glo. ſignaculū fidei: de q̄: Anulo ſuo ſubarrauit me. q Omnibus ornamentis: virtutū ceterarū. r Dñs: a quo oē bonū. Jacob. j. c. Omne datum optimū ⁊c̃. s Ex libidine. Glo. preſentis vite. t Omniū oculis appareret. Glo. Quia iuſtum eſt vt qui dei feruet amore/ oībus habeat dignus honore. Unde: Aſtitit regina a dextris tuis ⁊c̃. (Pš. 44.) De btō ſebaſtiano legit: Neceſſariū erat vt quē deꝰ pfuderat tanta grā/ ab oībꝰ amaret. v Aſcopam. nomen eſt mēſure. x Polēta: Cibꝰ ē q̇ fit de ſubtiliſſima farina: Joſue. v. c. Aliqñ tñ alit accipit. ſ. ꝓ granis ſpicarū manibꝰ ↄfricatis. Myſtice: per aſcopā vini intellige mētis leticiā: vel mordacē predicatiōis rephēſionē: Per vas olei/ opa miſcdie/ vl̃ ↄpaſſionē. Vñ Lucĩ. x. f. Samaritanꝰ ſauciati vulneribus infudit vinū ⁊ oleū. Per polentā/ paſſiōis dñice recordationē. Per lapates/ q̇ eſt cibꝰ q̇ fit de herbis viridibus/ virorem (Myſtice)

fidei: per panes / ſpem / que confirmat cor hoīs ſicut ancora nauim: per caſeum / pinguedinē charitatis. Hec oīa debet portare ſecū qui exit ad diabolū occidendū / in ſe: vel in cordibus peccatorū. a Stupentes / ſuper pulchritudīe iudith. b Qui illic erant: id eſt ad portam cum oçia.

regem honorificate. Et Roma. xiij. a. Qui poteſtati reſiſtit dei ordinationi reſiſtit. Unde helias regē impiū adoraſſe legitur. iij. Regl. xviij. g. n Eū. i. holofernē. o Et leuauerūt eam: quia etiam mali qui mūdo ſeruiūt / aliqñ bonorant eccleſiā ⁊ exaltant. Unde Eſa. lx. b. Edificabūt filij peregrinorum muros tuos: et reges eorū miniſtrabūt tibi. Et. j. c. Venient ad te curui filij eorū q̄ humiliauerūt te: et adorabūt veſtigia pedum tuorū oēs qui detrahebant tibi: ⁊ vocabunt te ciuitatem ſion dñi ſancti iſrael.

c Monte. i. d̄ monte in quo erat ciuitas. d Unde venis ⁊c. Similem queſtionē fecit angelus agar ancille ſarai: Unde venis aut q̄ vadis? e Depdent: vel debeant: Et ſupple / ſm exigētiam meritorū eorum / ⁊ iuſtitiam eorū: niſi deus eos liberaret. f Jta vt nō cadat ⁊c. In oīb᷒ his verbis excuſatur iudith a mēdacio / familiari cōſilio ſpūſſancti / quo loquebat̄. g Pulchritudinē. Glo. ſinceritatē religiōis. h In ſuis oculiſ: id eſt oculi ſui. ſ. holofernis ceperunt eum: Juxta illud Threñ. iij. f. Oculus me᷒ depredat᷒ eſt aiam meā in cunctis filiab᷒ vrb̄ mee. Item Hiere. ix. f. Mors intrauit per feneſtras vr̄aſ. Ecc̄i. xlij. c. Omni hoī noli intendere in ſpecie: et in medio mulierum noli cōmorari: De veſtimētis eni pcedit tinea: ⁊ a muliere iniq̄tas viri. i Quis contēnit. i. cōtēptibilē dicit. k In conopeo. Glo. rete muſcarū. Et nota: holofernes / interptat̄ infirmitas diſceſſionis: ⁊ ſigt̄ diuites hui᷒ mūdi. Conope᷒ eſt ſollicitudo ſeculariſ: i q̄ ſedēt diuites. Job. viij c. Sicut tela aranearū fiducia eius: Innitet̄ ſup domū ſuā / ⁊ ñ ſtabit. Itē Job. xviij. b. Immiſit in rete pedes ſuoſ: ⁊ in maculis eius ambulat: Tenebitur planta eius laqueo: ⁊ exardeſcet cōtra eū ſitis. l Ex purpura: q᷑ conopeum. i. papilio / erat factū ex ſerico ad modū reticuli / ppē muſcas ⁊ culices expellēdos. Et d̄r conopeum a conopo oppido egypti: vbi inuentū fuit: Uel a cono: q᷑ a lato aſcendit in acutū: vt papilio. m Adorauit / ipſa iudith. Glo. Nō pturbatione timoris: ſed obſeruatiōe ordiniſ. Uñ. j. Pet. ij. c. Eſtote in omni timore dñi: Deum timete:

C ꝟ. 13. d.

B

lentam et lapates / ⁊ panes ⁊ caſeum: ⁊ profecta eſt. Cūq᷒ veniſſent ad portaſ ciuitatiſ / inuenerunt expectantē oçiā / et preſbyteroſ ciuitatiſ. Qui
a cum vidiſſent eam: ſtūpentes mirati ſūt nimis pulchritudinem eiuſ. Nihil tñ interrogātes eam: dimiſerūt trāſire / dicentes: Deus patrum noſtrorū det tibi gratiam: et omne conſiliū tui cordis ſua virtute corroboret: ⁊ glorietur ſuper te hieruſalem: ⁊ ſit nomen tuum in numero ſanctorum ⁊ iuſtorū. Et dixerūt
b hi qui illic erant / omneſ vna voce: Fiat / fiat. Judith vo orans dominū: tranſiuit per portas ipſa et abra ei᷒. Factum eſt autem cum deſcēde
c ret mōntem circa ortū diei: occurrerunt ei exploratores aſſyriorum: ⁊ tenuerūt eam /
d dicentes: Undē venis / aut quo vadis? Que reſpondit: Filia ſum hebreorū: Ideoq᷒ ego fugi a facie eorū: qm̄ fu
e turū agnoui / ꝙ dēntur vobis i depredationē / ꝑ eo ꝙ cōtēnētes vos noluerīt vltro tradere ſeipſos / vt inuenirēt miſericordiā in cōſpectu veſtro. Hac de cauſa cogitaui mecū / dicēſ: Uadam ad faciem pncipis holofernis / vt indicem illi ſecreta illorum: et oſtēdā illi quo aditu poſ
f ſit obtinere eos: itá vt non cadat vnus vir de exercitu eius. Et cum audiſſent viri illi verba eius / cōſiderabant faciem eius: ⁊ erat in oculis eorū ſtupor: qm̄ mirabantur
g pūlchritudinē ei᷒ nimiſ. Et dixerunt ad eā: Conſeruaſti animā tuā / eo ꝙ tale reppe

riſti cōſiliū / vt deſcēderes ad dñm noſtrum. Hoc aūt ſcias / qm̄ cum ſteteris in cōſpectu ei᷒ / bene tibi faciet: ⁊ eris gratiſſima in corde ei᷒. Duxerūtq᷒ illā ad tabnaculum holofernis / annūciantes eū. Cūq᷒ itraſſet ante faciē ei᷒ /
h ſtatim capt᷒ eſt in ſuis oculiſ holofernes. Dixeruntq᷒ ad
i eum ſatellites ei᷒: Quis cōtemnit populum hebreorū / q̄ tam decoras mulieres habent / vt nō ꝑ his merito pugnare ōtra eos debeamus? Uidens itaq᷒ iudith holofer
k nem ſedentē in cōnopeo / q̄d
l erat ex pūrpura ⁊ auro ⁊ ſmaragdo / ⁊ lapidib᷒ ꝓcioſis intextū: ⁊ cū in faciē eiuſ inten
m n diſſet / adōrauit ēū / pſternēs
o ſe ſuper terrā: Et leuāuerūt illā ſerui holofernis / iubente domino ſuo. Ca. XI

Tunc holofernes dixit ei: Equo animo eſto: et noli pauere i corde tuo: qm̄ ego nunq̄ no
p cui virū qui voluit ſuire nabuchodonoſor regi. Popu
q lus autem tuus ſi nōn ōtempſiſſet me: nō alleuaſſē lanceam meam ſup illum. Nūc autē dic mihi / q̄ ex cauſa receſſiſti ab illis: et placuit tibi vt veniſſes ad nos? Et dixit
r illi iudith: Sūme verba ancille tue: qm̄ ſi ſecut᷒ fueris
s verba ancille tue / pērfectam
t rem faciet dñs tecum. Uiuit enim nabuchodonoſor rex terre: ⁊ viuit virtus eiuſ / que eſt in te / ad correptionē oīm animarū errātiū: qm̄ nō ſolū
v hoīes ſuiēt illi ꝑ te: ſēd et beſtie agri obtēperāt illi. Nunciat̄ eni induſtria animi tui

Expoſi. Ca. XI

Tunc holofernes ⁊c. p Qui voluit ſuire: Sic mūduſ nunq̄ vl̄ raro nocet ſuiētib᷒ diabolo. Uñ Hiere. ix. a. Cōfortati ſūt in terra: q᷑ d̄ malo ad malū egreſſi ſūt / ⁊ me nō cognouerūt / dicit dñs. Sup h̄ autem mirat̄ Hiere. xij. a. Quare via impiorū pſperatur: bene ē oībus q̄ preuaricant̄ et iniq̄ agunt: Rñdet dñs Joh. xv. c. Si d̄ mūdo fuiſſetis / mūd᷒ q̄d ſuū erat diligeret: Quia vo d̄ mūdo nō eſtis: ſ ego elegi vos d̄ mūdo: ꝓpterea odit vos mūduſ. q Si non contēpſiſſet: Sic diabolus nō temptat niſi illos q̄ eū cōtemnūt. r Sume: id ē accepta habe. s Perfectā rem ⁊c. Simile dixit aioth / eglon / Judic. iij. c. Nec iudith eſt mētita: q᷑ ꝓphetice locuta eſt: vt itelligat̄ ꝙ pplˀs gētilis ſiue eccleſia d̄ gentib᷒ expulſur᷒ erat iudeos: Et ita excuſat̄ h̄ in multis locis a mēdacio ipa iudith / ꝑ modū loquēdi ꝓphetice vel myſtice: licet audiēs alit̄ intelligat: Sicut iacob excuſat̄ a mēdacio / ⁊ multi alij. Uñ Glo. Apud holofernē iudith de aduentu ſuo / ⁊ iudeorū caſu futuro loquit̄: nō adulatorie mētiēdo: ſed futura ꝓphetice ꝓdicādo. t Uiuit eni nabucho. Species iuramēti ē. Simile Gen. xlij. c. dixit ioſeph: Per ſalutē pharaonis nō egrediemi hic ⁊c: Nec peccauerūt ſic iurādo: q᷑ ad deū referebāt iuramētū: q̄ hāc ptātē dederat regib᷒. v Sz et beſtie. q. d. non ſolū mites obtēpabūt tibi ſ etiā

A

B

feroces. a Tradat. Glo. Tpe titi ꝛ veſpaſiani. b Qm̄ ſciūt ſe. Jam timēt mali: nōdum audēt / nec ſentiūt: intēpta/ ti vincunt. Prouer. xxviij. a. Fugit impi⁹ nemine pſequēte: iuſtus autem quaſi leo ꝯfidens abſq; terrore erit. Itē. xij. c. Non ꝯtriſtabit iuſtum q̄cq̄d acciderit ei. c Offendiſſe.

deus me⁹. i. int̄ deos meos adorabo. Expoſt. Ca. XII

t Unc iuſſit / holofernes. ſ. p De cōuiuio ſuo. Cōuiuiū holofernis / ſunt delitię ꝛ diuitię mūdi. De quo ꝯuiuio n̄ pōt iudith. i. eccleſia / mādúcare: poti/ us eligēs h̄ ad tp̄s lugere / vt in ęternū ꝯſolet. Vñ Joh. xvj.

Glo. morte chriſti. d Fames. Qui carēt
B pane verbi dei / et aq̄
ſacrę doctrinę / quaſi
fame et ſiti moriētes /
inter mortuoſ compu
tantur. Amos. viij. d
Ecce dies veniūt dic
dñs: ꝛ mittā famē in
terram: non famē pa/
nis neq; ſitim aquę: ſ
audiēdi verbū dei. e
Bibāt. Glo. Hoc
quoq; tūc factum eſt.
Sed Leuit. vij. c. h̄
ꝓhibetur. f Quę
nec manibus ꝛc.
Ipſi (vt dic̄ iudith) ꝓ
poſuerāt de ſanctifica
tis in vſus ꝓprios aſ/
ſumere: quę non lice/
bat manibus ꝯtinge/
re niſi ſacerdotib⁹: ꝛ i
C h̄ dicit eoſ iudith pec
care. Sed nōne dñs
excuſat dauid ꝛ ſacer/
dotes qui dederūt ei
panes ſanctos / ꝓpt vr
gentem neceſſitatem:
Matth. xij. a. q̄ cum
iſti vrgerētur magna
neceſſitate / excuſabi/
les erant: quare ergo
inducit h̄ iudith quaſi
damnabile eis: Sol.
Iſti traſgrederentur /
ſi ꝯtingerēt ſctificādū
cū adhuc aliud habe/
rēt q̄ poſſēt ſuſtētari:
et ob hoc inducit hoc
iudith. g Exiet:
in agros de tentorio.
h Ancilla. i. ego.
i Pctm̄ ſuū. i. pę/
nā ꝓ pctō. k Per
ꝓuidentiam dei.
Glo. i. ſpū. ſ. ꝓpheti/
B co: Et ita pȝ h̄ ꝑ tex/
tū ꝛ ꝑ Glo. ꝙ myſtice
et ꝓphetice loqtur iu/
dith. Vel oīa intelligi
debēt ſub ꝯditione. ſ.
niſi de⁹ libauerit eoſ: ꝛ
ita nō mētit. l In
aſpectu / faciei. m
In pulchritudi/
ne / morū ꝛ geſtuū.
n In ſenſu vbor.
Cant. ij. d. Oſtende
mihi faciē tuā / Ecce
aſpect⁹: ſonet vox tua
in aurib⁹ meis / Ecce
ſenſus verbor: facies
tua decora / Ecce pul/
chritudo. o Erit et

vniuerſis gentibus: et indi/
catum eſt omni ſeculo / quo/
niam tu ſolus bon⁹ ꝛ potēs
es in omni regno eius: ꝛ diſ/
ciplina tua omnib⁹ ꝓuinciȷ̄s
p̄dicatur. Nec hoc latet qd̄
locutus eſt achior: nec illud
ignorat qd̄ ei iuſſeris eueni/
re. Conſtat eni dn̄ȝ deū nr̄m
ſic peccatis offenſum / vt mā/
dauerit per ꝓphas ſuos ad
a populū / ꝙ trādat eū ꝓ pec/
b catis ſuis. Et quoniā ſciunt
c ſe offendiſſe deū ſuū filij iſ/
rael / tremor tu⁹ ſup ipſos ē.
d Inſuper etiam fāmes inua/
ſit eos: ꝛ ab ariditate aq̄ iam
inter mortuos computant.
Deniq; h̄ ordināt / vt inter/
e ficiant pecora ſua / ꝛ bibānt
ſanguinē eoꝝ / ꝛ ſctā dn̄i dei
ſui quę precepit deus nō cō/
tingi / i frumēto / vino ꝛ oleo /
hec cogitauerūt impendere:
f et volunt ꝯſumere quę nec
manibus deberēt ꝯtingere.
Ergo quoniā hęc faciūt / cer
tum eſt ꝙ in ꝑditionē dabū/
tur. Qd̄ ego ancilla tua co/
gnoſcēs / fugi ab illis: ꝛ miſit
me dn̄s hęcipſa nūciare tibi.
Ego eni ancilla tua deū co/
g lo / etiā nūc apud te: et ēxiet
h āncilla tua / ꝛ orabo deū: vt
dicat mihi quādo eis reddet
i pēccatū ſuū: ꝛ veniens nun/
ciabo tibi: ita vt ego adducā
te per mediam hieruſalē: et
habebis omnē populū iſra/
el / ſicut oues quibus non eſt
paſtor: ꝛ nō latrabit vel vn⁹
canis contra te: qm̄ hęc mihi
k dicta ſunt pēr ꝓuidentiam
dei. Et quoniā iratus eſt il/
lis de⁹ / hęcipſa miſſa ſū nū/
ciare tibi. Placuerunt autē
omnia verba hęc coram ho/
loferne / ꝛ coram pueris ei⁹:
et mirabant ad ſapiētiā ei⁹:
et dicebāt alter ad alterum:
Non eſt talis mulier ſup ter
l m rā / in āſpectu / in pūlchritu/
n dine et in ſēnſu verborū. Et

dixit ad illā holofernes: Be
nefecit deus q̄ miſit te añ po
pulū: vt des illum tu in ma/
nibus nr̄is. Et qm̄ bona eſt
ꝓmiſſio tua: ſi fecerit mihi h̄
o deus tuus / ērit ꝛ deus me⁹:
et tu in domo nabuchodo/
noſor magna eris: ꝛ nomen
tuū noīabit i vniuerſa terra.
t Unc iuſſit Ca. XII
eam introire vbi re/
poſiti erant theſauri
eius: ꝛ iuſſit illic manere eā:
et conſtituit quid daret illi d̄
p cōnuiuio ſuo. Cui reſpōdit
iudith / et dixit: Nunc nō po
tero manducare ex his quę
mihi p̄cipis tribui / ne veni/
at ſuper me offenſio. Ex his
autē quę mihi detuli / man/
ducabo. Cui holofernes ait:
Si defecerit tibi iſta quę te/
cum detuliſti / quid faciem⁹
tibi? Et dixit iudith: Viuit
anima tua dn̄e meus / quoni/
am non expendet omīa hęc
q ancilla tua / dōnec faciat de/
us in manu mea hęc quę co/
gitaui. Et induxerūt illā ſer/
r ui eius in tabernaculū quo
p̄ceperat: Et petijt dum in/
troiret / vt daret ei copia no/
s cte / et āntc lucē egrediēdi fo
ras ad orōnem / ꝛ depcandi
t deū: Et p̄cēpit cubicularijs
ſuis / vt ſicut placeret illi exi/
ret ꝛ introiret ad adorandū
deū ſuū ꝑ triduū. Et exibat
noctib⁹ in vallē bethulię: et
v bāptiçabat ſe in fonte aquę.
Et vt aſcēdebat / orabat do/
minū deum iſrael / vt dirige/
ret viam eius ad liberationē
x populi ſui. Et intrōiēs / mū/
da manebat i tabernaculo /
y vſq; dūm accipet eſcā ſuam
z i veſpe. Et factū ē in quārto
die / holofernes fec̄ cęnā ſer/
a uis ſuis / ꝛ dixit ad vāgao eu/
nuchum ſuū: Vade ꝛ ſuade
hebrēā illā / vt ſpōte ꝯſenti/
at habitare mecū: Fędū eſt
eni apud aſſyrios / ſi fęmina

d. Amē amē dico vo/
bis q2 plorabitis ꝛ fle/
bitis vos: mūdus autē
gaudebit: vos aūt cō
triſtabimini: ſed triſti/
cia vr̄a vertet in gau/
diū. Heb. xj. e. Fide
moyſes grādis fact⁹ /
negauit ſe eē filiū filię
pharaonis: magis eli
gens affligi cum ꝑplo
dei / q̄ tpalis pcti hr̄e
iocūditatē: maiores A
diuitias ęſtimans the
ſauro ęgyptiorū im/
properiū chriſti. Sȝ
quidam vtrunq; vo/
lunt habere: et gaudi
uum hic cum mūdo:
et poſtea gloriā cum
chriſto: Quibus di/
cit Hiero⁹. Nimiſ es
delicatus miles chri/
ſti: ſi vis hic gaudere
cum mundo et i ęter/
num gloriari cū chri
ſto. q Donec fa
ciat de⁹. Simile. iij.
Regl. xvij. c. dixit he
lias: Hydria farinę et
lechit⁹ olei non defi/
ciēt vſq; ad diem quo
daturus eſt dn̄s plu/
uiam ſuper faciem ter
rę. r Quo pręce
perat. Vel quo pe/ B
tijt. ſ. iudith. s An
te lucem: Non ſit †Ps̄. 126.
vobis vanum ſurgere
ante lucē: ſurgite ꝛc. Al†fiducia
t Pręcepit: holo/
fernes. v Bapti
çabat. i. lauabat aq̄
lachrymarū. Vñ: La †Ps̄. 6.
uabo ꝑ ſingłas noctes
lectum. ꝛc. Hiere. ix.
a. Quis dabit capiti
meo aquā / ꝛ ocul̄ meis
fontē lachrymarum:
x Introiēs / tabna
culū holofernis. y
Vſq; dum: incluſi/
ue z Quarto die.
Sūt aūt q̄ttuor dies
iudith / ꝯtritio / ꝯfeſſio
ſatiſfactio / pſeuerātia.
In hac q̄rta die occi/
ditur holofernes: q2
nōnunq; ceſſat diabo
lus vſq; ad finē vitę:
ſed tūc vict⁹ eſt oīno: C
q2 nō potuit deȷ̄cere
quē temptauit. a
Vagao / q̄ interp̄tat
vallis ęſtuans.

a Non vereat̄. Glo. Que vagao hortat̄: ad illicitas vo/luptates ptinēt. b Cui iudith rn̄dit. Que iudith rn̄dit: ꝯſtantẜ animi oñdūt virtutes. c Dn̄o meo. Glo. i. deo. Jtez Glo. Ambigue illuſorē illudit: vagao intelligebat de holo/ferne ⁊ iudith de deo: Et erat bon⁹ dol⁹: ſi/cut Cantuarieñ. deci/piebat mūdū/ſub cle/rico gerēs monachū: id ē ſub pcioſo habitu cilicio vtēs. d Cō cuſſum ē. i. ardore libidis cōmotū. e Bibā: ſ ō vino qd ſecū tulerat. f Bi bitqꝫ. ſ. holofernes. Expo. Ca. XIII

B V T aūt ſero factū eſt. g Fatigati a vino. i. delitijs mundi q̄ fatigāt. Eccs. x. c Laboꝛ ſtultoꝛuz affli/get eoſ q̄ neſciūt i vr/bem pgere. Eph. v. d Nolite inebriari vi/no: in q̄ ē luxuria. Et Deut̄. xxxij. c. Fel draconū vinū eoꝝ. h In lecto. Glo. Nefande ſecuritatis q̄ ſe ipune peccare cō fidit. Vñ. Jmpi⁹ cū i pfūdū vitioꝝ venerit ꝯtēnit: Prouer. xviij a. i Steritqꝫ: cō/ſtāti aīo. k Cū la chrymis: intima de uotioe mēt̄. l La bioꝝ. Glo. interioꝝ. A m Jn ſilētio. Sic āna legit̄ oraſſe: ⁊ vox ei⁹ penit⁹ nō audieba tur. j. Reg̃. j. b. Sic moyſes clamauit ad dn̄z: Exo. xiiij. d. Sic ſuſanna: Dañ. xiij. c. n Cōfirma me: in/firmam ꝯfidētez in te. o De⁹ iſrael: id ē videntiū te. p Jn hac hoꝛa: in q̄ neceſ ſe ē. q Cogitaui deliberatiōe animi. r Colūnā: pui coꝛ/dis duriciā. s Pu gionē/ maliciaz iniq̄ itētiōis. t Comā/ elationē ſupbe mēt̄. v Jn hac ho. in q̄ volo inficere gloꝛiaz mūdi. x Bis. Glo/riā mūdi bis pcutim⁹: qñ eā coꝛde ⁊ ope reli/qmus. y Caput.

Al. ꝓtegas

irrideat virū agēdo: vt imu/nis trāſeat ab eo. Tūc itroi/uit vagao ad iudith/ ⁊ dixit:
a Nō vereat̄ bona puella in/troire ad dn̄z meū: vt hono/rificet̄ añ faciē ei⁹ ⁊ māducet cū eo ⁊ bibat vinū in iocūdi/
b tate. Cui iudith rn̄dit: Que
c ego ſum vt ꝯdicā dn̄o meo? Oē qd erit añ oculos ei⁹ bo/nū ⁊ optimū/faciā. Quicq̄d aūt illi placuerit: h̄ mihi erit optimū oīb⁹ dieb⁹ vite mee. Et ſurrexit ⁊ oꝛnauit ſe veſti mento ſuo: ⁊ igreſſa ſtetit añ faciē ei⁹. Coꝛ aūt holofernis
d ꝯcuſſum ē: erat eni ardēs in ꝯcupiſcētia ei⁹. Et dixit ad eā holofernes: Bibe nūc et accūbe in iocūditate: qm̄ in/uenisti grām coꝛā me. Et di/
e xit iudith: Bibā dn̄e: qm̄ magnificata eſt aīa mea ho/die p̄ oīb⁹ dieb⁹ meis. Et ac cepit ⁊ māducauit ⁊ bibit co ra ipſo: ea q̄ pauerat illi an/cilla ei⁹. Et iocūd⁹ fact⁹ ē ho
f lofernes ad illaz: bibitqꝫ vi/nū multū nimis q̄tū nunq̄ biberat i vita ſua. Ca. XIII

V T aūt ſero factū ē/ fe ſtinauerūt ſui illius ad hoſpitia ſua/ ⁊ cō cluſit vagao oſtia cubiculi/
g et abijt. Erāt aūt oēs fātiga/ti a vino. Eratqꝫ iudith ſola i cubiculo. Poꝛro holofer/
h nes iacebat in lecto nimia ebrietate ſopit⁹. Dixitqꝫ iu/dith puelle ſue vt ſtaret fo/raſ añ cubiculū ⁊ obſuaret.
i Stetitqꝫ iudith ante lectum
k l oꝛās cū lachrymis/ ⁊ labioꝝ
m n motu i ſilētio dicēs: Cōfir/
o ma me dn̄e de⁹ iſrl̄/ ⁊ reſpice i
p hac hoꝛa ad opera manuuz meaꝝ: vt ſic pmiſiſti/ hieruſa lē ciuitatē tuā †erigas: ⁊ h̄ qd
q credēs p te poſſe fieri cogita ui/ pficiā. Et hec cū dixiſſet/
r acceſſit ad colūnā q̄ erat ad
s caput lectuli ei⁹: ⁊ pugionez ei⁹ q̄ in ea ligat⁹ pēdebat ex/oluit. Cūqꝫ euaginaſſet illū/
t apphēdit comā capit̄ ei⁹/ et ait: †Cōfirma me dn̄e de⁹ iſrl̄
v x i hac hoꝛa: ⁊ pcuſſit bis i cer
y uicē ei⁹: ⁊ abſcidit caput ei⁹:
z Et abſtulit conopeū ei⁹ a co/lūniſ: ⁊ euoluit coꝛp⁹ ei⁹ trū/cum. Et p⁹ puſilluz exiuit/ et tradidit caput holoferniſ an cille ſue/ ⁊ iuſſit vt mitteret il lud i perā ſuā: ⁊ exierūt due ſm ꝯſuetudinē ſuā quaſi ad oꝛonē: ⁊ trāſiert caſtra: ⁊ gy/
a rantes vallē venerūt ad poꝛ tā ciuitat̄. Et dixit iudith a
b longe cuſtodib⁹ muroꝛum:
c Apitē poꝛtas/ qm̄ nobiſcuz eſt de⁹: q̄ fec vtutē in iſrl̄. Et factū ē cū audiſſēt viri vocē ei⁹: vocauert̄ pſbyteros ciui/
d tat̄. Et cōcurrerūt ad eā oēſ a minimo vſqꝫ ad maximū:
e qm̄ ſpauerūt eā iam nō eē venturā. Et accēdētes lumi/naria †ꝯgyrauerūt circa eam
f vniuerſi: Jllā aūt aſcēdēs i eminētiorē locū/ iuſſit fieri ſi/
g h lentiū. Cūqꝫ oēs tacuiſſent/
i dixit iudith: Laudate dn̄m deū nr̄m q̄ nō deſeruit ſperā/tes i ſe: ⁊ i me ancilla ſua ad/impleuit miſcdiā ſuā quā pmi ſit domui iſrl̄: ⁊ int̄feci i mañu
k mea hoſtē ppl̄i ſui i hac noc/
l te. Et pferens d̄ pera caput holoferniſ oñdit ill̄ dicēſ: Ec ce caput holofernis pncipiſ militie aſſyrioꝝ. Et ecce co/nopeū illi⁹ in q̄ recūbebat in
m ebrietate ſua: vbi ⁊ p manū femie pcuſſit illū dn̄ſ de⁹ nr̄. Uiuit aūt ipe dn̄s: qm̄ cuſto
n diuit me āgel⁹ ei⁹: ⁊ hic ēun/tē ⁊ ibi ꝯmoꝛātē/ ⁊ īde huc re uertētē: ⁊ ñ pmiſit me ācillā ſuā dn̄s coinq̄nari: ſed ſine pollutiōe pcti reuocauit me

Al. †ꝯfoꝛta

Al. †congreuerunt

bus depēdet/ ſūt potētia ⁊ opulētia. Introitū regni: chꝛiſtum. ſ. q̄ dicit: Ego ſum oſtiū: per me ſi qs introierit ſaluabit̄: Joh. x. b. Et alibi: Uenite ad me oēs q̄ laborat̄ ⁊c. Mat. xi. d. a Ad poꝛtā. Glo. b Cuſtodib⁹ Glo. i. doctoꝛib⁹: qui vbo et exēplo eccias muniūt: ⁊ ad vitā et̄/nā introducūt. De q̄/b⁹ d̄r: Sup muros tu os hierlz ꝯſtitui ⁊c. c Apite poꝛ. Glo. i. deuotiōez coꝛdiſ vñ. d̄r: Qui h̄z aures au/diēdi audiat: qd ſpūs dicat eccijſ: Apoc. ij c. Scd̄m illud: Btūs q̄ cāz ſuā loq̄t in aure auditoꝛ̄. Ecc̄j. xxv. b Beatus q̄ iuenit ami cū verū: et q̄ enarrat iuſticiā auri audiēti. d Ad eā/ audiēdaz. e Nō eē ventura: tribulatiōib⁹ oppſſaz. f Jlla aūt aſcen/dens. Glo. Ad cele/ſtia dogmata ſermo/nē ꝯuertēſ/ ⁊ ad laudā dū deū p bñficijs ſu/is auditoꝛes attollēs. g Silentiū. Nota: Eſt ſilētiū a laude dei et grāꝝactiōe: De q̄ Ecc̄j. xij. d. Erubeſce a ſalutārib⁹ de ſilētio. Jtē eſt ſilētiū a ſtrepi tu mūdi: De q̄ Eccs. ix. d. Uerba ſapiētū audiuntur in ſilentio. Thꝛeñ. iij. c. Bonū eſt pſtolari cū ſilentio ſalutare dei. Jtē eſt ſi lentiū a ꝯfeſſiōe pcti. Ps̄. Jniq̄tas oppila/bit os ſuū. Primū et vltimū ſilētium mala ſunt: mediū bonū: de q̄ Sap. xviij. c. Duz mediū ſilētiū tenerēt oia ⁊c. h Tacuiſ ſent/ a ſtrepitu mūi. i Dn̄m/ nō dicit me vel hoiem. k Jn hac nocte. Notabi le eſt h̄ q̄ in nocte tri/bulationis ⁊ tēptatio nis interficit̄ holofer/nes. i. diabol⁹: eciā cū timet hō ſe ſuccubuiſ/ſe/ ſepe occiſus ē holo fernes. l Caput holofernis. Glo. d̄ quo: Jpſa ꝯteret ca/put tuum: Geñ. iij. c. Et Luc̄. x. c. Dabo vob pōtē calcādi ſup

Eſa. lxij. Ps̄. xl. C Ps̄. cxl. Pſal.

Glo. occaſionē ꝓterue tēptatiōis. z Abſtulit conopeū: vt meli⁹ crederet̄ ei. Eſt aūt conopeū/ rete muſcarū: ⁊ ſignt̄ vo/luptates hui⁹ ſeculi: in q̄b⁹ imūdi hoīes capiunt̄. Colūne a q̄/bus depēdet ...

ſerpētes ⁊ ſcoꝛpiōes ⁊c. m Femie/ mei. ſ. n Hic eū/tem. Uñ pōt dici d̄ ipſa. Dn̄s cuſtodiuit introitū tuū ⁊ exi/tum tuū ex hoc nūc ⁊c.

Al'ad vos a ¶ Sua: non mea. b
¶ In euaſione mea
.ſ.105.106. q̃ expoſita fui piculo.
117.et.135. c ¶ In liberatione
vr̃a/ q̃ eratis obſeſſi.
d ¶ Omnes/ vnani/
miter. e ¶ Bonuſ:
et ſolus: vt dr̃ Mar.
x.c. f ¶ In ſeculũ:
id eſt in eternum. g
¶ Pre omnib⁹ mu/
lierib⁹. Multe filie
ↄgregauerũt diuitias
ꝛc̃. Prouerb. vlt̃.d.
B Et poteſt h̃ intelligi d̃
eccleſia: vel etiam de
beata v̾gine. h ¶ Ce
lum et terrã: et ↄte/
ta in eiſ. i ¶ Pro q̃/
bus.ſ.hoibus. Et le
gitur ſimile d̃ Heſter
iiij.d. Ego inq̃t cũ an
cilliſ meiſ ieiunabo: et
tũc ingrediar ad regẽ
ↄ legẽ faciẽſ nõ voca/
ta/ tradenſ me morti ꝛ
piculo. k ¶ In hac
.ſ.10.b.et nocte. Miſer eſt qui
.j.15.d. expectat incidere ca/
put holofernis p⁹ no/
ctem hu⁹ ſeculi: Tũc
certe non poterit inci/
di: tunc enim non erit
tp̃s pugne: ſ; perpe/
tue palme captiuitat̃.
l ¶ Poſtea v̾o q̃z:
id eſt poſtq̃z.
¶ Expo. Ca. XIIII
D Ixit autem
iudith ꝛc̃.
m ¶ Arma ſua
Glo. Scutum fidei/
.ſ.d.et.6.a. loricam iuſticie/ gale/
am ſalutis: gladiũ ſpi
ritus qđ ẽ verbũ dei:
Eph.vlt.c. n ¶ Ap/
poſitus ꝛc̃. id eſt fa
Al'adheſitauit ctus eſt ꝓſelytus. o
¶ Timor/ animi. p
Tremor/ corporis.

a ꝛ vob/ gaudẽtẽ i victoria ſua:
b i euaſiõe mea/ i libãtiõe vr̃a.
c Cõfitemi illi õẽs/ qm̃ bõn⁹:
d
e
f qm̃ in ſeculũ miſc̃dia eius.
Uniuerſi aũt adorãtes dñz/
dixerũt ad eam: Bñdixit te
dñs in v̾tute ſua: q: ꝑ te ad
nihilũ redegit inimicos nr̃oſ.
Porro ozias p̾nceps ppl̃i
iſrl̃/ dixit ad eã: Bñdicta es
tu filia a dño deo excelſo/ p̄
g õib⁹ mulierib⁹ ſup terrã. Be
h nedict⁹ dñs q̃ creauit celũm
ꝛ terrã: q̃ te direxit i vulnera
capit̃ p̾ncipis inimicoꝝ nr̃o/
rum: q: hodie nomẽ tuũ ita
magnificauit: vt nõ recedat
laus tua de ore hoim q̃ me/
mores fuerit v̾tut̃ dñi i eter
i nũ: ꝓ q̇uib⁹ non pepciſti aie
tue ꝓpt ãguſtiaſ ꝛ tribulatio
nẽ gener̃ tui: ſ; ſubueniſti rui/
ne añ ↄſpectũ dei nr̃i. Et di/
xit oĩs ppl̃s: Fiat/ fiat. Por
ro achior vocatus venit. Et
dixit ei iudith: De⁹ iſrael cui
tu teſtimoniũ dediſti ꝙ vlci/
ſcať ſe d̃ inimic̃ ſuis: ip̃e ca/
put oim increduloꝝ incidit i
k hãc nocte in manu mea. Et
vt ꝓbes q: ita ẽ: ecce caput
holofernis q̃ in ↄtẽptu ſup/
bie ſue deũ iſrl̃ ↄtẽpſit: ꝛ tibi
interitũ minabať/ dicẽs: Cũ
capt⁹ fuerit ppl̃s iſrl̃/ gladio
pforari p̾cipiam latera tua.
Uidẽs aũt achior caput ho/
lofernis: anguſtiat⁹ p̄ pauo/
re cecidit in faciẽ ſuaz ſuper
l t̾rã/ ꝛ eſtuauit aĩa ei⁹. Põ/
ſtea v̾o q̃z reſumpto ſpũ re/
creat⁹ ẽ: ꝓcidit ad pedes ei⁹
ꝛ adorauit eã/ ꝛ dixit: Bñdi
cta tu a dño deo tuo i oĩ tabnacl̃o iacob: qm̃ i om/
ni gẽte q̃ audierit nomẽ tuũ/ magnificabiť ſup te
A D Ixit aũt iudith ¶ Ca. XIIII (de⁹ iſrl̃.
ad oẽz ppl̃m: Audite me frẽs. Suſpẽ/
dite caput h̃ ſup muros nr̃os: ꝛ erit cũ
m exierit ſol: accipiat vnuſquiſq̃z ãrma ſua: ꝛ exite
cũ impetu: ñ vt deſcẽdať deorſũ/ ſ; q̃ſi ipetũ fa/
ciẽtes. Tũc exploratores: neceſſe erit: vt fugiãt
ad p̾ncipẽ ſuũ excitãdũ ad pugnã. Cũq̃z duces
eoꝝ ↄcurrerit ad tabnaculũ holofernis: ꝛ iuene
rint eũ trũcũ in ſuo ſanguie volutatum: decidet
ſup eos timor. Cũq̃z cog̃uerit̃ fugẽ eoſ: ite poſt
illos ſecuri: qm̃ dñs ↄteret eos ſub pedib⁹ vr̃is.
B Tũc achior vidẽs v̾tutẽ quã fecit de⁹ iſrl̃: relic/
to gẽtilitat̃ ritu: credidit deo ꝛ circũcidit carnẽ

n p̄putij ſui: et ãppoſit⁹ ẽ ad ppl̃m iſrl̃: ꝛ oĩs ſucceſ/
ſio gener̃ ei⁹ vſq̃z i hodiernũ diẽ. Mox aũt vt or/
tus ẽ dies/ ſuſpẽderũt ſup muroſ caput holofernis:
accepitq̃z vnuſq̃ſq̃z vir arma ſua/ ꝛ egreſſi ſũt cum
grãdi ſtrepitu ꝛ hululatu. Qđ videtes explorato/
res/ ad tabnaculũ holofernis cucurrerũt. Porro
hi q̃ in tabnaculo erãt/ veniẽtes ꝛ añ ingreſſũ cubi
culi pſtrepẽtes excitãdi gr̃a/ inq̃etudinẽ arte mo/
liebãť: vt nõ ab excitãtib⁹/ ſ; a ſonãtib⁹ holofernes C
euigilaret. Null⁹ eni audebat ꝛ cubiculũ v̾tut̃ aſſy/ Al'. ꝛ tabnaculũ
rioꝝ pulſãdo aut itrãdo apire. Sz cũ veniſſẽt du/
ces ei⁹ ac tribuni ꝛ vniuerſi maioreſ exercit⁹ reg̃ aſ
ſyrioꝝ/ dixerũt cubicularijs. Intrate ꝛ excitate il/
lũ: qm̃ egreſſi mures d̃ cauernis ſuis/ auſi ſũt ꝓuo 1. Reg. 14. b.
care nos ad p̄liũ. Tũc igreſſus vagao cubiculum
ei⁹/ ſtetit añ cortinã: ꝛ plauſũ fec̃ manib⁹ ſuis: ſuſpi
cabať eni illũ cũ iudith dormire. Sz cũ nullũ mo/
tũ iacẽt̃ ſenſu auriũ capet/ acceſſit ꝓximãs ad cor
tinã: ꝛ eleuãs eã videſq̃z cadauer abſq̃z capite ho
lofernis i ſuo ſanguie tabefactũ iacẽ ſup terraz: ex
clamauit voce magna cũ fletu/ ꝛ ſcidit veſtimẽta
ſua. Et igreſſus tabnaculũ iudith ñ inuenit eã. Et B
exiliuit foraſ ad ppl̃m/ ꝛ dixit: Una mulier hebrea
fec̃ ↄfuſionẽ i domo reg̃ nabuchodonoſor. Ecce
eni holofernes iacet i t̾ra/ ꝛ caput ip̃i⁹ nõ ẽ in illo.
Qđ cũ audiſſẽt p̾ncipes v̾tut̃ aſſyrioꝝ/ ſciderũt
o
p oẽſ veſtimẽta ſua: ꝛ itolerabil̃ timõr et trẽmor ceci
dit ſup eos/ ꝛ turbati ſũt aĩ eoꝝ valde. Et fact⁹ eſt
clamor incõpabil̃ in media caſtra eoꝝ. ¶ Ca. XV.
C Unq̃z oĩſ exercit⁹ de A
collatũ holofernem
audiſſet: fugit mẽs ꝛ
ↄſiliũ ab eiſ/ ꝛ ſolo tremore ꝛ
q metu agitati: fuge p̄ſidiũ ſu/
mũt: ita vt null⁹ loq̃reť cũ ꝓ/
ximo ſuo: ſ; icliato capite re/
lict̃ oib⁹ euadere ꝛ feſtinabãt
hebreos: q̃s armatos ſup ſe
venire audierãt/ fugiẽteſ per
viaſ cãpoꝝ ꝛ ſemitaſ ꝛ colliũ.
Uidẽtes itaq̃z filij iſrl̃ fugiẽ/
tes: ſecuti ſũt illos: deſcẽde/
rũtq̃z clãgẽtes tub: ꝛ hululã/
tes p⁹ ipoſ. Et qm̃ aſſyrij nõ
adũati/ i fugã ibãt p̾cipites:
r Filij aũt iſrl̃ vnõ agmie pſe/
quẽtes/ debilitabant oẽs q̃s
iuenire potuiſſent. Miſitq̃z
ozias nũcios ꝑ oẽs ciuitateſ
et regiões iſrl̃. Oĩs itaq̃z re/
s gio oiſq̃z vrbs/ electã iuuẽtu
t tẽ miſit ãrmatã p⁹ eos: ꝛ pſe/
v cuti ſũt eoſ i ore gladij q̃uſq̃z
ꝑuenirẽt ad extremitatẽ fini/
x um ſuõꝝ. Reliq̃ ãt q̃ erãt in
bethulia/ igreſſi ſũt caſtra aſ/
ſyrioꝝ: ꝛ p̄dã quã fugientes
aſſyrij reliq̃rãt/ abſtulerũt: et

¶ Expo. Ca. XV
C Unq̃z omiſ
exer. ꝛc̃. q
¶ Fuge p̄ſi/
diũ. Prouer. xxviij.
a. Fugit ip̃i⁹ nemie ꝑ
ſeq̃nte. r ¶ Uno ag.
Glo. Multitudis cre
dẽtiũ erat ꝛc̃. Act̃. iiij Al'. ꝛ cupiebant
f. s ¶ Electã iuuẽ.
Hoc ꝓ frib⁹/ q̃ iuue/
nes mittũť in p̄dicati Al'. ꝛ conualliũ
nẽ: quibuſ dr̃. j. Joh.
ij.b. Scribo vob iuue
nes/ qm̃ fortes eſt̃ et
v̾bũ dei i vob manet
et viciſt̃ malignũ. t B
¶ Armatã: Nõ ſauliſ
q̃ ſũt carnalia: ſ; ſpũa/
lia.ij. Corſ. x.b. Ar/
ma militie nr̃e ñ ſť car
nalia: ſ; potentia deo.
Eph. vlt. c. Accipite
armaturã dei/ vt poſ/
ſitis reſiſtere i die ma
lo: ꝛ i oib⁹ ꝑfecti ſtare.
v ¶ Quouſq̃z ꝛc̃.
Glo. Nõ debet chri/
ſti miles ocioſus eſſe/
hoſte intra patriã ma
nente. x ¶ Finium
ſuorum. Glo. Con/
uerſatiõiſ/ cogitatiõiſ/
locutiõis/ ꝛ actionis.

Et ſcḋm illud: Non enī ſufficit exire de pctō: ſed oportet exire de finib⁹ peccati: que ſunt/locus/ſocietas/geſtus/ habit⁹/ locutio/nutus/riſus/potus/cibus/et hmōi. Unde ⁊ loth exeūti de ſodomis/dictū eſt Geñ.xix.d. Salua aīaȝ tuaȝ: noli reſpicere poſt tergū: neqꝫ ſtes in oī circa regione. Itē Matth. xv.b. Egreſſus ieſus ſeceſſit in parteſ tyri ⁊ ſidonis: et ecce mulier chananea a finib⁹: id eſt a pctō ⁊ circumſtantijs illius: egreſſa clamabat/dicens ei: Miſerere mei fili dauid. Item Eſa. xiiij. f. Perdā babylonis nomē et reliqas ⁊ ꝓgeniē ⁊ germen/dicit dñſ. a Que erāt illoꝝ.ſ. aſſyrioꝝ. b In pecorib⁹. Glo. Que moyſes de egypto vult educere: pharao retinere: Exo.ix. f. c Joachim: q̄ ſupra dict⁹ eſt eliachim: et ſigt̄ chriſtum. d De hieruſalē. Glo. Qui de celo deſcendit: Joh. iij.b. e In bethuliā. Glo. In vterū virginis: q̄ eſt dom⁹ dei: vñ carnē aſſumpſit. f Tu honorificētia ⁊c. Thema ḋ beata ṽgine: vel de q̄libet virgine. g Caſtitateȝ. Glo. Sinceritateȝ fidei. Vñ: Deſpōdi voſ vni viro virginē caſtā ⁊c. ij. Corſ. xj.a. h Alterum. Glo. Hereticoꝝ corruptionē. i Peculiaria: id ē ꝓprie poſſeſſiōes. k Illi/ ſcꝫ iudith. l Oēs populi.ſ. oīa membra chriſti. Glo. Hoc ꝑficieť ī fine mūdi: qñ plenarie exultabūt ſctī triūphato ꝑncipe mūdi. m Virginib⁹ ⁊ iuuenib⁹. Glo. Quia tunc neqꝫ nubēt neqꝫ nubenť: Matth.xxij.c. Quia reſurgēt oēs in virū ꝑfectū: in mēſurā etatſ plenitudis chriſti: Vñ in reſurrectiōe dñi: iuuenis coopt⁹ ſtola cādida apparuit.

C

Ar. † monilib⁹

B

S.10.b.et.13.d

A

Epſ.4.c.

Marcſ.16.a.

onuſtati ſūt valde. Hi v̄o q̄ victores reuerſi ſūt ī bethuli
a am: oīa q̄ erāt illoꝝ/abſtulerūt ſecū: ita vt ñ eēt nume
b rus ī pecorib⁹ ⁊ iumētſ/ ⁊ vniuerſis † mobilib⁹ eoꝝ: vt a minimo vſqꝫ ad magnū/oēs diuites fierēt ḋ ꝓdatiōib⁹ eoꝝ.
c Joachim aūt ſūm⁹ pōtifex/
d de hierſalē venit in bethu
e liam cum vniuerſis presbyteris ſuis/ vt videret iudith. Que cum exiſſet ad illū: benedixerunt illam omēs vna voce/dicētes: Tu gloria hie
f ruſalē: tu leticia iſrael: tu honorificentia populi noſtri: q̄ feciſti viriliter ⁊ confortatuȝ
g eſt cor tuum/ eo ꝙ caſtitateȝ
h amaueris/ ⁊ poſt virū tuū alterum neſcieris: ideo ⁊ man⁹ dñi ꝯfortauit te: et ideo eris benedicta in eternū. Et dixit omniſ populus: fiat/fiat. Per dies autē triginta vix collecta ſunt ſpolia aſſyrioꝝ a populo iſrael. Porro autem vniuerſa que holofernis
i peculiaria fuiſſe ꝓbata ſūt/ dederunt iudith/ī auro ⁊ argento ⁊ veſtib⁹ ⁊ gemmis et omni ſupellectili: ⁊ tradita
k ſunt illi omnia a populo. Et
l omnes populi gaudebāt cū
m mulierib⁹ et virginibus ⁊ iuuenib⁹: in organis ⁊ citharſ.

n Tunc cān Ca.XVI
o tauit cānticū ḣ dño iudith/dicens: Incipite do
p mino in tympānis: cantate dño in cymbalis: modula
q mini illi pſalmū nouū: exul
r
s tate ⁊ inuocate nomen eiuſ:
t Dñs ꝯterens bella: dñs nomē eſt illi. Qui poſuit caſtra ſua in medio populi ſui: vt eriperet nos ḋ manu omniū
v inimicoꝝ nr̄oꝝ. Venit aſſur ex mōtib⁹ ab aqlone/ī multitudine fortitudinis ſue. Cu
x ius multitudo obturauit torrentes: et equi eoꝝ coopuerūt
y
z vālles. Dixit ſe incēnſurū fi
a nes meos: ⁊ iuuenes meos
b
c occiſurū glādio: infāteſ me
d
e
f os dare in ꝓdam: et ṽgines
g in cāptiuitatē. Dñs aūt oꝑs nocuit euȝ: ⁊ tradidit eum in
h † man⁹ femine: ⁊ ꝯfūdit eum.
i
k Nō enī cecidit pōtēs eoꝝ a
l iuuenib⁹: nec filij † titan ꝑcuſ
m ſerūt eū: nec excelſi gigātes impoſuerūt ſe illi: ſꝫ iudith filia
n
o lia merari in ſpēcie faciei ſue
p diſſoluit eū. Exuit enī ſe veſtimēto viduitatſ: ⁊ induit ſe † veſtimēta leticie ī exultatione filioꝝ iſrl̄. Vnxit faciē ſuā
q
r vnguēto: colligauit cīcinōs
s ſuoſ mitrā ad ḋcipiēdū illū. Sādalia ei⁹ rapuerūt oculoſ ei⁹: pulchritudo ei⁹ captiuaȝ fec aīaȝ ei⁹: āputauit pugiōe
t ceruicē ei⁹. Horruerūt perſe ꝯſtantiā ei⁹: ⁊ medi audaciā
v ei⁹. Tūc hululauerūt cāſtra

tuus eſt in damaſco. o Canticum: confitens ⁊ laudans. p In tympanis: mortificatiōe carniſ: qḋ ꝑmū debet eē. In cymbalis cantat: qui alios cū quib⁹ ꝯcordiť viuit/exemplis ⁊ ṽbis ad dei laudeȝ ꝓuocat. Pſalmū nouū modulať: qui qḋ ꝑdicat operatur. q Nouū: qḋ facit qui in nouitate vite ambulat. r Exultate/corde. s Inuocate/mente. t Conterens bella. Unde Joh.xvj.g Cōfidite: ego vici mūdum. Pſ. Dñs poteſ ī prelio. v Venit aſſur: id eſt holofernes. x Torrētes Glo. predicatores ad horam inūdantes. y Equi/ſuperbia. z Valles/humiles. a Incenſurū/mala libidine. b Fines meos: poſſeſſiones eccleſie. c Juuenes: fide ⁊ opere robuſtos. d Gladio/perſecutionis. e Infantes: De quibus: Ex ore infantiū ⁊c. Et.j. Corſ. xiiij.d Nolite pueri effici ſenſibus: ſed malicia paruuli eſtote. j. Joh. ij. b. Scribo vob infantes: quia cognouiſtis patrem. f Virgines: id ē pudicas animas: De qb⁹ Zach. ix.d. Quid eſt bonuȝ eius et quid pulchrū eius/ niſi frumētū electorum ⁊ vinū germinans virgines. g In captiuitatem: vitiorum. h Femine: id eſt eccleſie. i Confudit eum: Job. xl.d. Nunquid illudes ei q̄ſi aui: aut ligabis eum ancillis tuiſ: k Potens ſcilicet holofernes. l A iuuenibuſ: id eſt robore carnis. m Nec filij titan percuſ. ⁊c. Glo. Sagacitas humani ingenij/aut fortitudo terreni imperij. Unde.j. Corſ.j.d. Videte vocationē veſtrā fratres: quia non multi ſapientes ſm carnem: non multi potenteſ: non multi nobiles: ſed que ſtulta ſunt mūdi/elegit deus vt confundat ſapientes: et infirma mundi elegit deus vt confundat fortia: ⁊ ignobilia mundi ⁊ ꝯtemptibilia elegit deus ⁊ ea que non ſunt: vt ea que ſunt deſtrueret. n Merari: id eſt amaritudinis. o In ſpecie faciei ſue: id eſt alacritate virtutū. p Exuit enim ſe veſtimento: actu veteris hoīs. Col.iij.b. Expoliantes vos veterem hominē cum actibus ſuis: ⁊ induentes nouum qui renouatur in agnitionem dei ſm imaginē eius qui creauit eum ⁊c. q Vnguento/chriſmatis. r Cincinnos: fluentes motus cogitationis. s Mitra: diuino timore/ ⁊ firma ſpe. t Perſe/ illi homines: Et interpretať temptātes. v Caſtra: id eſt perſecutores.

Pſ.23.

Pſ.8.

Ar. † manu

Ar. † manu

H

Ar. † tyran

S.10.a.

Ar. † veſte

Expo. Ca.XVI

Tunc cātauit. More antiq̄ iudeoꝝ/iudith ꝓ triūpho de hoſte habito/ canticū cecinit dño: confitens et laudans dñm: qui populū ſuū liberauerat/ inuitās alios ad laudem dñi. In fine cantici ꝓphetauit iudith de die iudicij. Poſt hec aſcēdit iudith in hieruſalē cum omni populo/ ⁊ obtulerūt dño vota ſua: Deinde redijt iudith ī bethuliā manēs in viduitate ſua: et completis centū qnqꝫ annis/mortua eſt/ ⁊ ſepulta cum viro ſuo manaſſe: et dimiſit abram ſuaȝ liberam: et planxit eam oīs populus/ſeptē dieb⁹. Porro cābyſes ingreſſus egyptum/ vaſtauit eam: ⁊ abominatus cerimonias eius in templo/ depoſuit alas.ſ. cultū idoloꝝ in templo egypti: et edificauit babylonē in egypto. Et cū reuerteretur inde/egrotauit: ⁊ ferebať ſuper ceruicib⁹ regum: ⁊ mor/

a Humiles/ fideles. b In ſiti. Beati qui eſuriūt ꝛ ſi/
tiunt iuſticiam: Matth. v. a. c Puellarum: id eſt eccle/
ſiarum. d Compunxerūt/ ſagittis ſcripture. e Pue
ros/ debiles. f Occiderūt/ gladio vbi dei: Eph. vlt. c.
g Cantem⁹: alijs ꝑdicando. Glo. Nouū teſtamentū: qđ
ideo dicitur nouum:
quia deus incarnatū/
corporis oculis nulla
etas ante ꝯſpexit. h
Domino: non nob.
i Adonai. Glo.
Adonai: id eſt domi/
nus: vnū de decē no/
minibus apud hebre/
os/ ſignificās ꝙ omni
creature dominet̄. Et
notandum ꝙ vbicūꝗ
bis ponitur dominus
dn̄s: primū nomē te/
C tragrāmaton eſt: ꝛ ꝓ/
prie ad deū pertinet:
Pſ. 32. ꝛ. 148 et ineffabile dicitur.
Secūdū/ cōmune: qđ
etiam conuenit homi
nibus: Et bn̄ adonai
Al. ſuſſioni domin⁹/ filius dei di/
citur: quia deus ꝛ ho
mo/ domin⁹ ꝛ deus:
ꝙ omnib⁹ dominet̄/
vel ab omnib⁹ timea/
tur. k Dixiſti/ o
pater. l Facta/ ꝑ
†Pſ. 32. filium: quia verbo do
mini celi firmati ſūt.
m Montes/ ſuper
bia perſecutoꝝ: Fun/
damenta/ iniqua con/
ſilia ſūt. n Aqs:
id eſt ſubditis. Aque
multe/ populi multi:
Apoc. xvij. d. o
Petre/ duricia cor/
dis. p Ante fa/
ciem tuaꝫ: id eſt ad
uentū in iudicio. Eſa.
lxiiij. a. Vtinaꝫ dirū/
peres celos et deſcē.
ꝛc. q Timent: fi/
lialiter. Eccı. j. b. Ti/
Al. ꝛ arma menti deuꝫ/ bene erit
in extremis: ꝛ in die
defunctionis ſue bene
dicetur.

a aſſyrioꝝ/ qn̄ apparuerūt hū
b miles mei/ areſcentes in ſiti.
c d Filij puellarū cōpūxerūt
e eos: et ſicut pueros fugien/
f tes occiderunt eos: perierūt
ī prelio/ a facie domini mei.
g h Hymnuꝫ cantem⁹ domino:
hymnū nouū cantemuſ deo
i noſtro. Adonai dn̄e de⁹/ ma
gnus es tu/ et preclar⁹ in vir/
tute tua: ꝛ queꝫ ſupare nemo
poteſt. Tibi ſeruiat omnis
k l creatura tua: qꝛ dixiſti/ ꝛ fa/
cta ſunt: miſiſti ſpirituꝫ tuū/
et creata ſunt: ꝛ non eſt q̄ re/
m ſiſtat† voci tue. Montes a
fundamentis mouebunt̄ cū
n o aquis: et petre ſic̄ cera lique/
p ſcent ante faciem tuaꝫ. Qui
q r autem timent te/ magni erūt
s t apud te ſuper oīa. Ve genti
v inſurgēti ſuper genus meū.
x Dominus enim omnipotēs
y z vindicabit in eis: in die iudi
a dicij viſitabit illos. Dabit
b enim ignem/ ꝛ vermes ī car/
d e nes eorum: vt vrantur/ ꝛ ſen
tiant vſꝗ in ſempiternū. Et
factū eſt poſt hec: omnis po/
pulus poſt victoriam venit
in hieruſalem adorare domi
nū: Et mox vt purificati ſūt/
obtulerunt omnes holocau/
ſta et vota et repromiſſioneſ
f ſuas. Porro iudith vniuer
ſa† vaſa bellica holofernis/ q̄
g dedit illi popul⁹/ ꝛ cōnopeū
qđ ipſa ſuſtulerat d̄ cubicu/
h lo ipſius obtulit ī anathema
obliuionis. Erat aūt popul⁹
i k iocūdus ſm̄ faciē ſanctorū:
l et per tres menſes gaudium
huius victorie celebratū eſt
cum iudith. Poſt dies autē
m n illos vnuſq̄ſꝗ rediit in ſuā:
et iudith magnificata eſt in
o bethulia: et preclarior erat
vniuerſe terre iſrl̄. Erat aūt
p q etiā vtuti caſtitatis adiūcta/
ita vt nō recognoſceret virū
omnib⁹ dieb⁹ vite ſue/ ex quo
r defunctus eſt manaſſes vir
eius. Erat auteꝫ diebus fe/
ſtis procedens cum gloria
magna. Manſit auteꝫ ī do/
mo viri ſui/ ānos cētū q̄nꝗ:
et dimiſit abram ſuam libe/
s rā: Et defuncta eſt/ ac ſepul/
ta cum viro ſuo in bethulia.
t Luxitꝗ illam omīs popul⁹
diebus ſeptem. In omni au
tem ſpacio vite eius non fu/
it qui perturbaret iſrael: et
poſt mortem eius annis mul
tis. Dies autem victorie hu
ius feſtiuitatis ab hebreiſ in
numero ſanctorum dierum
accipitur: ꝛ colitur a iudeis
ex illo tempore/ vſꝗ in pre/
ſentem diem.

lie. i Iocundus: hic ſpe: in futuro ipſa re. k Scdm
faciem ſanctoꝝ. Glo. id eſt ſicut decet ſanctos. l Per
tres menſes. Glo. Cogitationis/ locutionis/ operationis.
Item Glo. Fidei/ ſpei/ charitatis: quibus gaudent ſancti in
incolatu huius mundi. m Rediit/ de hieruſalē. n In
ſua. Glo. Percipite
regnum qđ vobis pa/
ratū eſt ab origie mū
di: Matth. xxv. d.
o Preclarior.
Fulgebūt iuſti ſic ſol:
Matth. xiij. f. p
Virtuti/ animi. q
Caſtitati/ corpis. r
Defūct⁹: Mūd⁹ ei
crucifixus ꝛ obliuio/
ni traditus: Gal. vlt. B
d. s Sepulta.
Conſepulti enim ſu/
mus cum illo per bap
tiſmum in mortem: vt
quomodo chriſt⁹ ſur/
rexit a mortuis ꝑ glo/
riam patris: ita ꝛ nos
in nouitate vite ambu
lemus: Roma. vj. a.
t Luxitꝗ illam.
Glo. Electi dei ꝑ om
ne tempus/ qđ ſepteꝫ
diebus euoluitur/ pro
pter peregrinationeꝫ
preſentis eccleſie ī do
lore ꝛ gemitu affligū/
tur: nō ex deſperatio/
ne: ſed future vite re/
cordatione: Iuxta il/
lud: Fleuimus dū re/ †Pſ. 136.
cordaremur tui ſion.

Explicit poſtilla ſu/
per librum Iudith.

Reuerendiſſi/
mi patris/ domini
Hugoniſ ꝛc. Car
dinalis/ in poſtil/
lam ſuper librum
Heſter ꝓemiū.

r Magni erunt. Glo. ſicut negligenteſ mino/
rantur. s Ve. Glo. in perpetuū. t Genti. Glo. Ge/
nerationi praue ꝛ peruerſe: de q̄: Veniet hec oīa ſup genera/
Pſ. 15. tionē iſtā: Matth. xxiij. d. v Gen⁹ meū: de q̄ Pſ. He/
reditas mea preclara eſt mihi. x Omnipotēs: cui nemo
reſiſtere pōt: Iob. ix. b. et Roma. ix. d. y Vindicabit.
Math. 16. d. Glo. iniquitatem. z In die iudicij. Glo. quando red/
Roma. 2. a. det vnicuiꝗ iux̄ opa ſua. a Viſitabit/ in virga. b Ig
nem/ exteriuſ: c Vermes/ interi⁹. Eſa. vlt. g. Igniſ eo/
rum non extinguetur: ꝛ vermis eoꝝ non morieē. d Vrā/
tur/ igne. e Sentiant/ vermes conſcientie mordacis.
f Porro iudith. Glo. obtulit domino. g Et conope/
um/ ſupple obtulit. h In anathema obliuionis: id ē
in diuiſionē: vt non veniret vlterius in vſus cōmunes homi/
nū. Erat autem duplex anathema. Vnū qđ totum deſtrue/
Ioſue. 6. c. batur: ne deinceps reparet̄: vt anathema hiericho. Aliud qđ
a cōmuni vſu ſepabat̄/ ꝛ in templo vel tabnaclo ſuſpendeba/
1. Reg. 17. g. tur: vt tale factum ſemper in memoria haberet̄: vt gladi⁹ go/

Explicit liber Iudith.

L
Egitur Prouer. xviij. c. Frat̄ q̄ iuuat̄ a frē/ q̄ſi
ciuitas firma: et iudicia illi⁹ q̄ſi vectes vrbium.
Solā eni ꝯcordie vnitatē timet diabolus ꝛ ab/
horret. Vn̄ etiā ſponſa ꝓpter hanc vnitatē cō/
cordie/ terribilis d̄r hoſti. ſ. vt caſtroꝝ acies or/
dinata: Nec ē frater nota ſexus: ſed cohabitatiōis ꝛ iocūdita
tis ī moꝝ ꝛ fidei vnitate: Iuxta qđ d̄r: Ecce q̄ꝫ bonū ꝛ q̄ꝫ io/ Pſ. 132.
cundū/ habitare frēs ī vnū. Bonū/ qꝛ vtile: iocūdū/ quia ho
neſtū et delectabile. Qđ ꝗ dicit̄ de frib⁹/ intelligit̄ de ſorori/
bus ſpūalib⁹: iudith. ſ. et heſter: quaꝝ altera triumphauit de
holoferne/ ꝛ ꝓplm̄ ſuū libauit: Altera d̄ aman triūphās/ ꝓplm̄
ſuū morti adiudicatū/ de ſuo piculo libauit: quarū exemplis
nō ſolū iudei: ſꝫ nos inſtruim̄ ꝛ informam̄. Vtraꝗ eni ſoror
typū gerit ecclie: q̄ d̄ diabolo ꝑ chriſtū in cruce triūphauit: ꝛ
q̄tidie triūphat in filijs ſuis. Libꝝ iſtum. ſ. heſter/ Hiero⁹. ad
petitionē paule ꝛ euſtochij trāſtulit d̄ hebreo ī latinū: Et qꝛ
ī greco corrupt⁹ erat ꝑ varias editiōes: releuauit eū d̄ arciuis
hebreorū: ꝟbo ad ꝟbū exp̄mēſ diligēt̄. Septuagita q̄dē int/